

Telegraful Român

Anul 163 • nr. 17-20

1 și 15 mai 2015

• PAROHIA - LOCUL RENAȘTERII COTIDIENE •

Cateheză și misiune prin Liturghie în parohia de azi

Sfânta Biserică este Trupul tainic al Domnului, al cărui cap este Hristos, iar credincioșii, mădularele acestui organism viu (cf. *1 Co 12, 27; Ef 1, 22*), în care lucrează harul Duhului Sfânt. După Sfântul Evan-

ghelist Ioan, Hristos este tulpina viței, prin care se hrănesc credincioșii, care sunt mlădițele (cf. *In 15, 5*).

În Biserică, credinciosul este chemat să trăiască viața cea nouă în Hristos, dobândită prin Sfintele Taine. Transformarea interioară pe care o lucrează Sfintele Taine în noi trebuie pregătită și completată prin însușirea învățaturii mântuitoare, cultivând credința, pentru că *prin credință se va îndrepta omul (Rm 3, 28)*. Câștigarea mântuirii este scopul suprem al vieții noastre și scopul misiunii interne a Bisericii, care începe prin catehizare.

Necesitatea lucrării catehetice în misiunea Bisericii astăzi

Catehizarea, ca activitate învățătorească a Bisericii, nu constă doar în transmiterea unor cunoștințe teoretice despre Dumnezeu, ci este o lucrare de *educație continuă* spre mântuire, prin care se împărtășesc oamenilor adevărurile mântuitoare ale drepte credințe, ca să cunoască „iubirea lui Hristos, cea mai presus de cunoștință” (*Ef 3, 19*), angajându-i prin pocăință spre înnoire, pentru a se îmbrăca în „omul cel nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate și în sfințenia adevărului” (*Ef 4, 24*), ca să se umple, cu puterea Duhului Sfânt, „de toată plinătatea lui Dumnezeu” (*Ef 3, 19*). Scopul și necesitatea activității catehetice a Bisericii trebuie să ne conducă la cunoașterea existențială a lui Dumnezeu Care este viață veșnică (*In 17, 3*) și care presupune transformarea noastră, pentru a ajunge „la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (*Ef 4, 13*).

Obiectivele misiunii Bisericii Ortodoxe Române astăzi sunt pe măsura noilor posibilități de acțiune în toate sectoarele vieții spirituale și sociale, de unde rezultă și responsabilizarea Bisericii față de întreaga societate.

Cea mai importantă dintre prioritățile pastoral-misionare ale Bisericii este *catehizarea credincioșilor*, adică instruirea lor în adevărurile de credință creștine. După decenii de ateism militant, Biserica este acum liberă să-și îndeplinească misiunea sa învățătorească și sfințitoare, conducând pe credincioși pe calea mântuirii. Instruirea credincioșilor, prin cicluri sistematice de cateheze sau prin predica rostită în cadrul cultului, trebuie dezvoltată și amplificată.

a) Importanța catehizării pentru câștigarea mântuirii

Cunoașterea adevărului mântuitor, a poruncilor și a legii morale dumnezeiești constituie baza trăirii vieții cu Hristos și în Hristos, începută prin Botez (cf. *Ga 3, 7*), spre câștigarea vieții veșnice. Lucrarea catehetică a Bisericii este necesară pentru câștigarea mântuirii. Didactica religioasă începută cu copiii în școală, în strânsă legătură cu

serviciile cultului divin, trebuie continuată și intensificată prin lucrarea catehetică a Bisericii.

b) Cateheza și misiunea internă a Bisericii

Sfânta Biserică are *misiunea sa internă*, lucrare sfântă prin care sunt chemați la Hristos cei îndepărtați și încreștinați cei nou-născuți sau cei ce n-au fost botezați. Cei născuți din nou, prin Sfântul Botez, în viața cea nouă în Hristos, sunt întăriți în Hristos prin Taina Mirungerii, primind „*pecetea darului Duhului Sfânt*” pe principalele organe ale simțurilor, prin ungere cu Sfântul Mir, și se unesc cu Hristos prin Sfânta Euharistie. Pregătirea acestei lucrării întregește misiunea sacră a Bisericii.

c) Condițiile social-umane

Necesitatea catehizării este cerută cu atât mai mult de noile condiții social-umane ale lumii de astăzi, cu progresul, dar și cu marile ei capcane. Civilizația umană și creștinismul însuși se confruntă astăzi cu o provocare de proporții și fără precedent, atât prin dimensiuni, cât și prin implicații: *mondializarea sau globalizarea*.

„*Marcată de mutații tehnologice amețitoare, de creșterea dezordinilor și destrămarea coeziunii sociale, de explozia inegalităților și un adevărat apartheid social, de terorism, de violență, de forme noi de sărăcie, de demoralizare și marginalizare, de criza muncii și șomaj endemic, de creșterea pericolelor ecologice, lumea în curs de globalizare este rezultatul unei profunde mutații economice cu grave implicații nu doar sociale și culturale, ci și ontologice și existențiale... Scopul economiei devine producerea și acumularea monetară, totul se reduce la valoarea de schimb, banul e operatorul absolut, mijloc și finalitate absolută a proceselor economice*” [Diac. Dr. Ioan I. Ică Jr., „Globalizarea – mutații și provocări”, în vol. *Biserica în misiune, Patriarhia Română la ceas aniversar*, București, 2005, p. 686-687].

„*Cultura globală ar putea constitui o șansă pentru reabilitarea religiei într-o lume secularizată – spune Pr. Prof. Dumitru Popescu –, fiindcă tinde spre adâncirea noilor dimensiuni metafizice și religioase, semnificative și valoroase, cu care coexistăm în spirit. Dar pe lângă faptul că această dimensiune metafizică și religioasă este înțeleasă ca un fel de amalgam religios și filozofic, ca «un sistem de credințe care se oferă publicului spre consum», cultura globală are caracter utilitar și nu manifestă prea mult interes față de identitatea culturală a popoarelor. Constituită din bunuri și simboluri care se propagă cu sprijinul noilor tehnologii de comunicare și instrumente specifice economiei de piață, cultura globală nu intră în dialog cu celelalte culturi, ci le impune valori, mentalități, stiluri de viață ce le sunt străine, violentând tradiții, credințe religioase, norme morale și juridice, prin care și-au edificat propria lor identitate culturală.*” [Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, „Cultură globală și culturi particulare”, în vol. *Biserica în misiune, Patriarhia Română la ceas aniversar*, București, 2005, p. 798] Deci, globalismul în cultură

(continuare în p. 7)

† Dr. LAURENȚIU STREZA,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

PAROHIA, con-locuirea cu Hristos

Una dintre cele mai acute probleme ale societății contemporane este legată de pierderea sentimentului de comunitate ce are la bază păcatul trufiei, care pune stăpânire pe personalitatea noastră și ne izolează de cei din jur. Devenim neinteresanți pentru ceilalți atunci când nu ne dorim decât să le arătăm cât de bine ne merge, la fel cum prietenia nu poate evolua decât atunci când îndrăznim să împărtășim lucrurile de care ne temem sau pe care le regretăm.

Alain de Botton, în cartea sa *Religia pentru ateii*, se întreabă în ce măsură este posibil să recuperăm acest sentiment de apartenență la comunitate fără a fi nevoiți să o întemeiem pe un fundament religios. Pledoaria lui ține să precizeze că atât creștinismul, cât și iudaismul și budismul au adus o contribuție importantă la recuperarea sentimentului comunitar, mai ales atunci când au făcut-o în spiritul credinței, și nu al unui scenariu politic marginal.

Problema comunităților lumești e că omul face fără Hristos efortul de a-și crea societatea pe baza diverselor sisteme sociale și de a determina modul său de existență socială.

În ortodoxie, spune părintele Metallinos, nu există acest efort pentru că, prin harul lui Dumnezeu, credinciosul intră în comunitatea lui Hristos care este dăruită de Dumnezeu și se identifică cu trupul lui Hristos. Creștinul nu se luptă să creeze o comunitate, ci este chemat să intre în comunitatea pregătită de la întemeierea lumii (*Mt 25, 35*).

(continuare în p. 2)

Pr. Prof. Dr. Cristian MUNTEAN

Din cuprins:

Pr. lect. univ. dr. Dorin Opreș

Adolescenții și viața parohiei | pagina 4

Protos. dr. Maxim Vlad

**Considerații istorice, liturgice și canonice
privind evoluția parohiei | pagina 5**

Preot drd. George Piț

**Parohia, cetatea Duhului Sfânt, spațiu de
refugiu din calea duhului lumii | pagina 6**

Arhim. Visarion Joantă

Apostolatul laicilor | pagina 9

Duhul parohiei...

Convertirea la Hristos a echivalat restaurării în mine a simțământului acut al tainei, care, iată, dintr-odată s-a făcut simțită (și) din adâncul ființei mele. Întâlnirea cu Hristos este întâlnirea cu tainicul care ți se adresează în camera inimii, ție personal, interpellându-te în alt chip decât o face zgomotul din tine tocmai prin liniștirea lăuntrică grăitoare de dincolo de tumultul mișcărilor cugetării și simțirii tale. Numai când începi să îți descoperi inima te întâlnești cu Hristos. Aș spune că El este Cel mai în măsură să îți dezvăluie propria-ți inimă întru odihna celui „ostenit și împovărat” lăuntric care erai până să Îl fi întâlnit. Ce legătură însă pot avea toate acestea cu parohia?

Există locuri în lume unde putem face mai mult ca oriunde în altă parte experiența acestei întâlniri lăuntrice, tainice, care dă sens întregii vieți și împropătează culorile unei trăiri care virează cu păcatul spre griurile existențiale (ale ratării tale ca om). Un astfel de loc, pentru unul care locuiește în marile aglomerări urbane, este parohia. Sigur că pentru proaspătul convertit, însetat de liniște și de fugă de mulțimea asociată mai curând cu zgomotul și împrăștierea decât cu minunata ocazie de a întâlni oameni calzi, vii, frumoși în căutările și încercările lor, parohia nu spune inițial mare lucru. Și totuși, începând să parcurgi drumul de la fuga de lume de la început la liniștirea progresivă a conștiinței tale întru bucuria împreună viețuirii și comuniunii cu aproapele tău în Hristos, descoperi nevoia ta de acel mediu-pepinieră în care oamenii se șlefuesc unii pe alții întru împreună făptuire, cu atenția la Hristos, suportându-se reciproc prin transfigurarea deranjului personal în împreună mergere cu aproapele. Acest mediu poartă numele de parohie.

Când te întâlnești cu o parohie te întâlnești în primul rând cu locașul ei de rugăciune (care este „laboratorul”, locul concret unde credincioșii sunt chemați să „experițieze” simțirea harului) și deci cu întreaga atmosferă specifică acestuia. Într-un cuvânt, te întâlnești cu „duhul” parohiei, cu prezența cea atât de greu de prins în cuvinte și care aici se exprimă personalizat prin icoane, oameni, lumini și umbre, cântare, rugăciune... Astfel că, întrezărit în atmosfera unei biserici în care intrăm lăsându-ne pătrunși către liniștea lăuntrică, tainicul se întrupează încetul cu încetul în trăirea noastră descoperindu-ne oameni și chipuri în care Hristos e prezent prin viul împreună rugăciunii, prin forța copleșitoare, inspirată și ajutată de Sus, a dăruirii multora pentru cel în nevoie. Ceea ce duce ca liniștirea lăuntrică a convertitului care se ascundea de oameni cu frica proaspătă a zgomotului lumii, asurzitor din chiar lăuntruul său, paradoxal să crească nu prin fuga de aproapele, ci, dimpotrivă, tocmai în întâlnirea cu prezența icoanelor cu chipuri sfinte cu care zidurile bisericii îl înconjoară părintește, respectiv a icoanelor Dumnezeului celui viu care sunt semenii noștri ieșiți în întâmpinarea noastră în parohie. Parohia este tocmai expresia concretă din jurul tău că Biserica nu sunt zidurile, ci oamenii concreți, cei din această viață sau deja trecuți la Domnul, cum sunt sfinții cu care pronia lui Dumnezeu te aduce să parcurgi, chemându-le ocrotirea, drumul mântuirii tale.

Orice parohie are personalitatea sa inconfundabilă. Cu alte cuvinte, o atmosferă a sa specifică provenind atât din modul în care Părinții, organe ale harului pentru trupul acestei comunități, îți fac manifestă prezența dumnezeiască, cât și din felul în care credincioșii ca tine se lasă îndrumați prin taina ascultării de Părinte

pe drumul îndumnezeirii lor. Forța de înrăuire asupra oamenilor a unei parohii ține fundamental tocmai de duhul parohiei cel lucrător nu numai pedagogic, cât depotrivă mistagogic (inițiativ). Astfel că cel mai inefabil aspect al parohiei, cel mai greu de prins în cuvinte sau în concepte, cel mai greu de imobilizat în caracterizări și în definiții, este tocmai acest *duh* al parohiei, element de continuitate mai stabil decât orice prezență personală în parohie. Este o constatare că oamenii se mai schimbă, mai vin sau pleacă, duhul însă rămâne viu modelând vieți și încărcându-i pe toți cu acea atmosferă specifică care se face în ei memoria vie a unui anume mod de a fi și a te purta în fața lui Hristos.

În cripta noastră ortodoxă de la biserica St. Sulpice din Paris ne bucurăm, între zidurile construite cu multe secole în urmă (la demisolul care are astăzi același nivel cu ceea ce constituia nivelul orașului în Evul Mediu când încă exista biserica veche pe ruinele căreia a fost construită cea de azi) de aerul de biserică primară, de catacombă, de vechi în Hristos. Însă ceea ce activează acest duh al locului este nu atât starea și morfologia pietrei care ne înconjoară, ci întâi de toate impregnarea noastră cu prezența lui Hristos prin slujirea deasă a sfintei liturghii. Astfel că din experiență concretă putem spune că, obișnuinți astăzi să slujim la lumina lumânărilor și întru acel crepuscul care simbolizează atât de viu taina întezării celor de dincolo, facem pe cât putem experiența Tainei care ne cuprinde iară și iară, întrupează duh în simțirea

(continuare în p. 5)

Pr. Răzvan IONESCU

Parohia, con-locuirea cu Hristos

(urmare din p. 1)

Definind Biserica creștină ca fiind „trupul lui Hristos”, Apostolul Pavel afirmă că identitatea creștinului reflectă și dă viață unei relații, derivă deci dintr-un act de comuniune. Comuniunea personală cu Dumnezeu și comuniunea credincioșilor sunt relații concomitente și complementare. Identitatea creștinului se dezvoltă în comuniunea trupului lui Hristos în vederea „zidirii” acestui trup în lăuntru și afară. Realizarea istorică a acestei comuniuni are loc la pogorârea Duhului Sfânt, căci în prezența și lucrarea Duhului credința personală și credința comunității devin inseparabile.

Cea dintâi calitate a identității creștinului o constituie încorporarea în comunitate prin primirea Evangheliei Cuvântului, a Sfințelor Taine și prin participarea efectivă la acestea. Fără angajare activă în Biserică, creștinul își pierde identitatea rămânând într-o virtualitate nedevelopată. De aceea, parohia nu este o simplă unitate administrativă sau geografică, o circumscripție bisericască sau o grupare de oameni ce urmărește anumite interese, ci constituie o unitate spirituală, o familie de credincioși în sânul căreia se realizează mântuirea și ai cărei membri sunt uniți prin identitatea credinței și a vieții religioase.

Parohia, în sensul biblic al cuvântului, înseamnă „a con-locui”, a fi împreună în comunitate. Această conlocuire este dăruită de Duhul Sfânt (căci lucrarea Duhului este comuniunea), Cel care creează structura indispensabilă oricărei comunități creștine. Biserica nu este o asociație voluntară, ci organ al comuniunii în iconomia mântuirii, având ca model pe Dumnezeu-Sfânta Treime, reflectând comuniunea intratrinitară.

Participarea noastră la relațiile de comuniune presupune transcenderea priorităților egocentrice prin evaluarea experienței creștine ca strădanie/asceză de transcendere a sinelui prin dragoste (Yannaras). De aceea asceza, pregătirea individuală și disponibilitatea reală spre co-

muniune sunt absolut necesare în evaluarea identității noastre creștine.

Preotul și comunitatea parohială participă la acest eveniment de comuniune în mod plener, identificându-se ca persoană în comuniunea cu Dumnezeu prin împlinirea existențială a vieții în cadrul Bisericii într-o întreită angajare: eclesiologică, liturgică și misionară.

Identitatea creștină a credincioșilor și a preotului lor se va forma în parohie ca imagine concretă a Bisericii la nivel local, ce se dezvoltă ca și comunitate liturgică, spirituală și socială în contextul lumii de azi.

Ritmul vieții parohiale este impus de ritmul liturgic. Părintele Bria remarca două mișcări în Sfânta Liturghie: una centripetă, de revenire din lume a comunității și alta centrifugă, de ieșire în lume. Revenirea în sine a comunității pentru săvârșirea cultului se face pentru unirea cu Hristos prin împărtășirea harului Său în cult.

În actul liturgic creștinii sunt, pe de-o parte, trași din lume, pentru că nu sunt din lume, pe de altă parte, ei sunt trimiși în lume, deoarece lumea trebuie să se sfințească prin ei. În cult creștinii se sfințesc și primesc puterea pentru a deveni martori ai lui Hristos și ai Evangheliei Sale în lume. Cu aceasta ei se răspândesc în lume ca martori ai Evangheliei, nu pentru a rămâne în lume, ci pentru a aduce lumea în Biserică. Astfel, Sfânta Liturghie constituie centrul vieții bisericesti și imprimă întreaga manifestare internă și externă a comunității.

Christos Yannaras ne face atenți, în cartea sa: *Contra religiei*, la pericolul transformării în religie a Bisericii prin individualizarea credinței, a ascezei și a cultului. Credința se pervertește în convingeri individuale, asceza, în morală individuală, cultul, în îndatorire individuală. Convingerile corecte, supunerea față de unele porunci morale și consecvența în îndeplinirea obligațiilor cultice sunt de ajuns pentru a-i asigura individului îndreptățirea, mântuirea.

Omul tipic religios, după Yannaras, funcționează, în orice aspect al vieții sale, având drept ax și centru propriul

eu. De aici religiozitatea apare ca o pornire înăscută, ca nevoie instinctuală și individualistă.

Transformarea în religie anulează prioritatea constitutivă a Bisericii de realizare și revelare a corpului comunității euharistice. În aceste condiții, oamenii înțeleg prin cuvântul „Biserică” mecanismul organizatoric și administrativ al unei religii și identifică Biserica după orice organism public având o ierarhie administrativă (episcopi și cler) din care nu fac parte.

Atunci când încetează de a se mai identifica cu comunitatea euharistică, corp al relațiilor de comuniune, și este considerată o „sucursală” a unei instituții religioase cu o conducere centralizată, parohia își pierde scopul „con-locuirii cu Hristos” în detrimentul deservirii „nevoilor religioase” individuale. Conștiința religioasă nu mai percepe Sfânta Euharistie ca realizare și revelare a modului bisericesc/comunitar de existență, ci o vede ca un act sacramental îndeplinit de un slujitor/oficiant, care îi oferă în mod individual fiecăruia dintre cei care asistă posibilitatea de a se împărtăși dintr-un dar supranatural garantându-i viața veșnică.

Integrarea în trupul lui Hristos este o premiză a mântuirii, fiindcă nimeni nu se mântuiește individual, ci în comuniune cu frații săi. Astfel, parohia devine pentru fiecare locul mântuirii lui, pentru că în ea învață să trăiască în comuniune cu Hristos și cu frații lui în Hristos.

Dacă lumea nu e adeseori mișcată de chemarea Bisericii, acest lucru nu se datorează numai indiferenței ei, ci și inconsecvenței celor chemați să fie gura lui Hristos și a Bisericii. Dacă cel care adresează lumii cuvântul lui Hristos nu este cu Hristos după har, nu numai că lumea nu aude, dar și disprețuiește cuvântul și-l respinge. Chemarea Bisericii nu e o invitație universală la o idee, ci o chemare la o realitate vie în care participarea noastră personală devine comunitară prin împărtășire, iar parohia devine con-locuire cu Hristos prin convivialitatea noastră.

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Miercuri, 1 aprilie. A avut program de audiențe. În aceeași zi, la Catedrala „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Mediaș, a susținut o prelegere despre semnificațiile postului și despre încercările duhovnicești a Săptămânii Patimilor. Seara duhovnicească organizată de protopopiatul Mediaș a fost încununată de un concert de cântări liturgice specifice Postului Mare susținut de corul preoților din protopopiatele Mediaș și Agnita.

Joi, 2 aprilie. A avut program de lucru la cabinet. A participat la vernisajul expoziției itinerante „Spovedanie și Euharistie. Mărturie de artă creștină din Episcopia Tulcii”, realizată de Episcopia Tulcii în parteneriat cu Complexul Național Muzeal Astra din Sibiu. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Vineri, 3 aprilie. A participat, în Piața Mare din Sibiu, la manifestările prilejuate de Ziua Jandarmeriei Române. A oficiat o slujbă de binecuvântare și a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare cu ocazia împlinirii a 165 de ani de la înființarea acestei structuri naționale de apărare.

Duminică, 5 aprilie – Praznicul Intrării Domnului în Ierusalim. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la Catedrala mitropolitană din Sibiu. Seara, a participat la slujba Deniei, oficiată la Catedrala mitropolitană.

Luni, 6 aprilie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A participat la inaugurarea lucrărilor de modernizare a Maternității din cadrul Spitalului Județean de Urgență din Sibiu, precum și a secțiilor de neurochirurgie și fizioterapie. Î.P.S. Sa a oficiat o slujbă de binecuvântare a spațiilor medicale. Seara, a participat la slujba Deniei, oficiată la Catedrala mitropolitană.

Marti, 7 aprilie. În cadrul săptămânii „Școala Altfel”, Î.P.S. Sa a participat la Colegiul „Aurel Vijoli” din municipiul Făgăraș la cea de-a 4 ediție a Proiectului „Tradiții și obiceiuri de Paști în Țara Făgărașului”. A oficiat o slujbă de binecuvântare și a oferit profesorului Vasile Țifrea, directorul colegiului făgărașean, distincția „Ordinul Sfântului Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei”. Seara, a participat la slujba Deniei, oficiată la Catedrala mitropolitană.

Miercuri, 8 aprilie. A avut program de lucru la cabinet. Seara, a participat la slujba Deniei, oficiată la Catedrala mitropolitană.

Joi, 9 aprilie. A slujit Sfânta Liturghie a Sf. Vasile cel Mare la Catedrala mitropolitană și a adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură. Seara, a oficiat în același loc, slujba Deniei celor 12 Evanghelii.

Vineri, 10 aprilie. A slujit Taina Sf. Maslu la Catedrala mitropolitană și a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură. Seara a oficiat, în același loc, slujba Deniei Prohodului Domnului.

Sâmbătă, 11 aprilie. A întâmpinat, la Aeroportul Internațional din Sibiu, Sfânta Lumină adusă de o delegație de la București. Au fost de față reprezentanți ai eparhiilor din Mitropolia Ardealului, protopopi, preoți și autorități locale. Î.P.S. Sa a adus Sfânta Lumină la Catedrala mitropolitană, iar la miezul nopții a fost oferită credincioșilor care vor participa la slujba de Înviere.

Duminică, 12 aprilie – Praznicul Învierii Domnului. La orele 0,00 a oficiat Slujba Învierii, Sfânta Liturghie din Ziua Învierii Domnului și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Catedrala mitropolitană. A oficiat, de asemenea, slujba Vecerniei (A doua Înviere) la Catedrală, iar apoi, a participat la procesiunea liturgică pascală, pe care a inițiat-o și organizat-o prin centrul orașului. După-amiază, a oferit o recepție oficială la reședința mitropolitană, la care au participat oficialități locale, profesori de la Facultatea de Teologie, consilieri și angajați ai Arhiepiscopiei Sibiului, precum și preoții din municipiul Sibiu.

Luni, 13 aprilie. Î.P.S. Sa a oficiat slujba de sfințire a paraclisului amenajat în demisolul Bisericii „Sfântul Mucenic Dimitrie” din cartierul Tractorul din Brașov. A slujit Sfânta

Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La finalul Sfintei Liturghii, a oferit distincția „Crucea Șaguniană” preotului paroh Aurel Suciu, iar principalilor cititori și binefăcători le-a acordat acte de cinstire.

Marti, 14 aprilie. Î.P.S. Sa a oficiat slujba de sfințire a paraclisului de la Biserica „Sfânta Treime” din municipiul Făgăraș, județul Brașov. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La finalul Sfintei Liturghii, a oferit acte de cinstire Adunărilor și Consiliilor parohiale, primarului Sorin Mănduc și Consiliului local, precum și unor binefăcători.

Miercuri, 15 aprilie. A vizitat șantierul de lucru de la Schitul Bazna, jud. Sibiu.

Joi, 16 aprilie. A oficiat o slujbă de pomenire la căpătâul tânărului Olivian Șerban, fiul părintelui Ionel Aurel Șerban din localitatea Voila, trecut la cele veșnice în urma unui accident rutier.

Vineri, 17 aprilie – Sărbătoarea Izvorul Tămăduirii. Cu ocazia hramului, Î.P.S. Sa a oficiat sfințirea apei la Mănăstirea Brâncoveanu-Sâmbăta de Sus, jud. Brașov, împreună cu un mare sobor de preoți și diaconi. A săvârșit, în continuare, Sfânta Liturghie, iar apoi Taina Sfântului Maslu. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Duminică, 19 aprilie. A slujit Sfânta Liturghie și na adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfânta Treime” din localitatea Mândra, protopopiatul Făgăraș I. A oficiat slujba de resfințire a catapetesmei bisericii parohiale și a binecuvântat lucrările efectuate.

Luni, 20 aprilie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Marti, 21 aprilie. A avut program de lucru la cabinet. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Joi, 23 aprilie – Sărbătoarea Sfântului Mare Mucenic Gheorghe. A oficiat slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Nicolae” din localitatea Cincșor, protopopiatul Făgăraș II. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La sfârșitul slujbei, Î.P.S. Sa l-a hirotesit întru *iconom stavrofor* pe P.C. pr. paroh Gheorghe Moga, iar principalilor cititori și binefăcători le-a acordat acte de cinstire. Seara, a participat la Catedrala mitropolitană din Sibiu, la festivitatea de premiere a grupelor de copii care au ocupat primele trei locuri la etapa eparhială a Concursului național „Mâini întinse către poruncile lui Dumnezeu”. Câștigătorii etapei eparhiale, copiii din Parohia Bucium, județul Brașov, vor reprezenta Arhiepiscopia Sibiului la etapa națională.

Vineri, 24 aprilie. A avut program de lucru la cabinet.

Duminică, 26 aprilie. A oficiat slujba de sfințire a Bisericii „Sf. Arh. Mihail și Gavriil” din localitatea Tărlungeni, protopopiatul Săcele. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La sfârșitul slujbei, l-a hirotesit *iconom stavrofor* pe P.C. pr. paroh Ciprian Aranyoși, iar principalilor binefăcători le-a acordat acte de cinstire.

Luni, 27 aprilie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

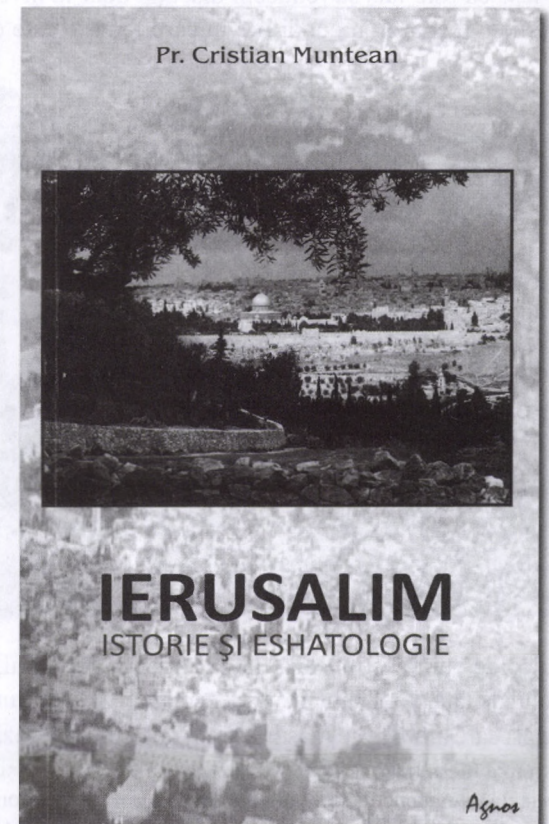
Marti, 28 aprilie. A avut program de lucru la cabinet. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Miercuri, 29 aprilie. A vizitat șantierul de pictură de la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” – Bazna, jud. Sibiu.

Pr. Dr. Cristian VAIDA.

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Am primit de la **Părintele Cristian Muntean**, de la Brașov, lucrarea sa **Ierusalim. Istorie și eshatologie**. Este vorba de teza de doctorat în teologie a distinsului slujitor al altarului străbun din cetatea de sub Tâmpa, lucrarea fiind acum deja la a treia ediție. Deși susținută ca teză de doctorat, spiritul mărturisirii și suflul debordant al vorbirii cu dragoste sunt elementele care caracterizează această lucrare și care sunt subliniate încă de la început. Cetatea Sfântă este unică prin aceea

că reprezintă punctul de întâlnire al celor trei religii „ale Cărtii”, Avraam fiind cel care marchează *verticala transcendentă*, reducând datele lumii și ale experienței religioase de la Ierusalimul de jos către Ierusalimul de Sus, de la Ierusalimul terestru către Ierusalimul ceresc, după cum subliniază autorul. Recomandăm cu căldură cartea atât celor care nu au ajuns să se închine încă la locurile sfinte, cât și celor care doresc să retrăiască prin lectură pelerinajul realizat în Cetatea Sfântă a Ierusalimului.

De la Editura Humanitas am primit traducerea în românește a lucrării lui **Miguel de Unamuno, Cristul lui Velazquez**. Lucrarea este, cu siguranță, unul din cele mai importante poeme religioase din literatura spaniolă nu numai din secolul al XX-lea, scrierea acestui poem întinzându-se pe aproape zece ani. Este interesant modul în care autorul încearcă să surprindă zbaterea omului nescindat în fapt între rațiune și afectivitate, dar avid de unificarea cu transcendentul evaziv prin argumentele greu de formulat în cuvinte ale inimii.

Tot sub egida Editurii Humanitas a apărut lucrarea lui **Michael Shermer, De ce e Darwin important. Pledoarie împotriva proiectului inteligent**. Lucrarea prezintă controversa dintre creaționism și evoluționism, încă actuală, după mai bine de un veac și jumătate de la declanșarea sa. Ofensiva ideilor creaționiste, care, în perioada din urmă, îmbracă haina mișcării „proiectului inteligent”, primește o replică fermă și incisivă, ce dezvăluie conținutul pseudoștiințific al argumentației, erorile logice, impostura și obiectivul politic din spatele noului adversar al teoriei evoluționiste.

Mitropolitul Laurențiu

Adolescenții și viața parohiei

Punerea, în ultimele luni, în discuție a statutului disciplinei religioase a condus la analize pe diferite aspecte, inclusiv cel al implicării elevilor în viața parohiei lor. Este ușor de constatat, chiar la o lectură rapidă a ziarului „Lumina” al Patriarhiei Române, faptul că se înregistrează o mai bună colaborare între Biserică, școală și familie, precum și o mai atentă promovare a acțiunilor educativ-religioase desfășurate la nivelul întregii țări.

Una dintre problematizările care au revenit în mod frecvent în ultimul timp are în vedere identificarea modalităților prin care îi putem aduce pe elevi mai aproape de biserică. Dincolo de faptul că exemplele de bune practici dovedesc că este fals să reducem discuția doar la nivelul bisericii și al școlii, în condițiile în care familia este cea

intelectuală și duhovnicească a elevilor pentru participarea la activități dinamice, care implică relaționarea directă cu semenii. Faptul că elevii își doresc acțiuni care presupun colaborarea, cooperarea, deschiderea spre semenii în spații și în locuri care le oferă și un anumit grad de libertate relevă o generație de adolescenți pentru care sunt puțin importante prezentările teoretice sau acțiunile care presupun pasivitate.

De altfel, unul dintre criteriile alegerii bisericii la care participă elevii de liceu în orașe este legat tocmai de gradul de implicare a preotului în activități cu tinerii. Acest fapt arată că elevii își doresc să găsească la biserică și un loc în care trăiește o comunitate vie, condusă de un preot activ în raport cu aceste așteptări, un loc în care tânărul

care decide cum gestionează timpul liber al copilului, în articolul de față ne propunem să prezentăm rezultatele unor cercetări care arată în ce măsură elevii de liceu de astăzi se raportează la viața parohiei lor [Vezi capitolul „Biserica și rolul acesteia în viața liceenilor” din lucrarea Dorin Opreș, Monica Opreș, *Valori, modele și așteptări ale liceenilor din județul Alba*, ediția a II-a, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2015, pp. 129-156].

O serie de cercetări sociologice și educaționale [Vezi lucrările: Monica Cuciureanu, Simona Velea (coord.), *Educația moral-religioasă în sistemul de educație din România*, Editura Didactică și Pedagogică, București, R.A., 2012; Elena Iulia Gheorghiu, *Religiozitate și creștinism în România post-comunistă*, în *Sociologie Românească*, vol. I, nr. 3/2003, p. 107-130] relevă faptul că aproape jumătate dintre elevii de liceu intră cel puțin o dată pe lună în biserică. Acest procent este mai mare în cazul celor cu rezidență rurală, unde participarea la biserică înseamnă aproape invariabil participarea la Sfânta Liturghie. În orașe, dat fiind faptul că majoritatea bisericilor sunt deschise pe parcursul întregii zile (mai ales catedralele din orașele mari), se constată o împărțire a procentului între cei care merg la biserică pentru Sfânta Liturghie și cei care merg, sau mai bine zis preferă să meargă, atunci când nu este slujbă. De ce jumătate dintre elevi merg mai rar la biserică sau doar la marile sărbători este o întrebare cu un răspuns greu de formulat, datorită notelor particulare pe care îl comportă.

Considerăm deosebit de importantă analiza referitoare la preferințele adolescenților privind participarea la activitățile desfășurate în parohia lor, care au drept scop, pe de o parte, să îi ajute pe semenii aflați în dificultate, iar pe de alta, să le ofere o alternativă pentru petrecerea timpului liber. Scopul mărturisit este acela de a-i învăța să relaționeze unii cu alții și să observe diferite modele de raportare la învățătura de credință. Toate aceste activități contribuie semnificativ la dezvoltarea experiențelor de viață și de învățare ale elevilor, la care, ulterior, se pot raporta pentru înțelegerea mesajului religios transmis [Bogdan Voicu, Mălina Voicu (eds.), *Valori ale românilor: 1993-2006. O perspectivă sociologică*, Editura Institutul European, Iași, 2007, pp. 58-64].

O listă realizată de liceeni în ordinea preferințelor privind o implicare activă plasează pe primul plan colectele pentru săraci. Urmează apoi taberele la mănăstiri, concertele religioase, pelerinajele la mănăstiri, dezbaterile pe teme de interes pentru tineri și vizionarea de filme religioase. Această ierarhie a preferințelor relevă deschiderea

se întâlnește cu persoane de aceeași vârstă, cu care poate să împărtășească țeluri comune.

Dacă la elevii din ciclul primar și gimnazial prezența la biserică ține aproape exclusiv de viața religioasă a părinților, de frecvența participării acestora împreună cu întreaga familie la sfintele slujbe, la elevii de liceu se observă o anumită independență în această privință. Mai mult de jumătate dintre ei merg la biserică acolo unde merg și prietenii lor, fapt care poate fi valorificat deopotrivă de profesorul de religie și de preot prin prezentarea valorilor autentice pe care se fundamentează o prietenie trainică.

Datele cercetărilor arată faptul că unul din punctele de sprijin pentru aducerea adolescenților la biserică îl constituie înțelegerea faptului că principala motivație pentru care tinerii participă la Sfânta Liturghie este recunoașterea importanței și a efectelor acesteia pentru viața personală. Deși procentual numărul celor care participă săptămânal sau lunar la biserică este mai mic decât al celor care precizează că principala motivație pentru care merg la biserică este faptul că Sfânta Liturghie este cea mai importantă slujbă din viața credinciosului, acest lucru este unul firesc într-un parcurs spiritual: acceptarea în plan interior precede practica religioasă, care implică un efort suplimentar, consecvență, resurse de timp.

Deși tendința la nivelul țării este de scădere a participării constante la slujbele bisericesti, în favoarea manifestărilor religioase private (postul, rugăciunea acasă, lectura religioasă), preotul poate găsi cele mai potrivite resorturi sufletești prin care să-i susțină pe elevi în dificilul parcurs pe care îl presupun prefacerile interioare de la vârsta adolescenței.

Dacă, așa cum aminteam anterior, aducerea copiilor în biserică este condiționată de practica religioasă a părinților lor, atunci când vorbim despre adolescenți și tineri, efortul este înspre a identifica – poate împreună cu ei – acele activități în care doresc să se implice, pornind inclusiv de la experiențe și modele de succes ale unor acțiuni anterioare din parohie. Pedagogia insistă tot mai mult asupra învățării din experiența celor din jur. Dacă preotul va reuși să creeze contexte în care să poată comunica cu credincioșii și în care aceștia să învețe din experiența lui religioasă, vom avea tot mai mulți creștini care vor căuta biserică pentru a se apropia de Hristos euharistic.

Pr. lect. univ. dr. Dorin OPREȘ,
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

ECUMENICA

Philip Potter, al treilea Secretar General al Consiliului Mondial al Bisericilor (CMB), a trecut la cele veșnice la data de 31 martie a.c. la vârsta de 92 de ani, în localitatea Lübeck, Germania, unde și-a petrecut ultimii ani ai vieții. Potter s-a născut la 19 august 1921 în Roseau, Dominica, Indiile de Vest și a fost Secretar General al CMB între anii 1972 și 1984. În vremea sa a fost emis de către Comisia pentru Credință și Constituție a CMB celebrul document *Botez, Euharisite, Preoție*, cel mai cunoscut document de consens din istoria mișcării ecumenice. De asemenea a luptat cu mult curaj împotriva regimului de apartheid din Africa de Sud, precum și împotriva oricărei alte forme de rasism. La ora actuală, dintre foștii secretari generali ai CMB, doi se află în viață: Konrad Raiser, născut în 1938 (Biserica Evanghelică Germană), Secretar General al CMB între anii 1993 și 2003, și Samuel Kobia, născut în 1947 (Biserica Metodistă din Kenya), Secretar General al CMB între anii 2004 și 2009.

Óscar Arnulfo Romero y Galdámez (1917-1980), fost arhiepiscop de San Salvador (El Salvador), a fost canonizat de către Biserica Romano-Catolică la 23 mai 2015. În anul 1980, Óscar Romero a fost asasinat în timp ce săvârșea messa într-o capelă a spitalului Providența Divină din San Salvador. Arhiepiscop de San Salvador din anul 1977, Óscar Romero s-a impus de la început prin apărarea celor defavorizați. În 1979, o junta militară a ajuns la putere în El Salvador. Drepturile omului, printre care libertatea religioasă, au ajuns să fie încălcate sistematic. În mod repetat, inclusiv în predicile sale, Arhiepiscopul Óscar Romero a criticat aceste abuzuri, precum și nedreptățile sociale, ceea ce i-a atras ura regimului și numeroase amenințări cu moartea, care în cele din urmă s-au materializat. În anul 1977, papa Ioan Paul al II-lea i-a dat Arhiepiscopului Óscar Romero titlul de „slujitor al lui Dumnezeu”, deschizând astfel procesul de beatificare. După ce procesul a fost oprit în ultimii ani de pontificat ai papei Ioan Paul al II-lea, papa Benedict al XVI-lea a redeschis procesul de beatificare în 2012. La 3 februarie 2015, papa Francisc l-a declarat martir, iar beatificarea a urmat în mod firesc. Observatori ai politicii Vaticanului afirmă faptul că această canonizare a unui arhiepiscop latino-american în vremea unui papă de aceeași origine arată influența crescândă a catolicismului din această regiune a lumii asupra Bisericii Romano-Catolice. De asemenea, grija sa deosebită pentru săraci corespunde cu preocupările de aceeași natură ale actualului papă. De altfel, papa Francisc a declarat despre Arhiepiscopul Óscar Romero: „Slujirea sa s-a distins prin atenția deosebită acordată celor mai săraci și marginalizați”.

Regimul chinez a permis hirotonirea de noi preoți ortodocși în China pentru prima dată după mai bine de șazeci de ani. Știrea a fost făcută publică de Înaltpreasfinția Sa Hilarion de Volokolamsk, șeful Relațiilor Externe al Bisericii Ortodoxe Ruse, după efectuarea unei vizite oficiale în China în perioada 14-17 mai a.c. Vizita Mitropolitului Hilarion a venit la câteva zile după ce președintele chinez Xi Jinping a fost la Moscova (8-9 mai a.c.) pentru a participa la festivitățile legate de aniversarea a 70 de ani de la victoria asupra regimului nazist. Programul vizitei sale a cuprins și o întâlnire cu Patriarhul Chiril al Bisericii Ortodoxe Ruse.

Ortodoxia a pătruns în China încă din secolul al XVII-lea, prin intermediul migranților ruși. Biserica Ortodoxă Chineză a dobândit autonomie în 1950. A suferit de pe urma politicii antireligioase a regimului comunist chinez, rămânând practic fără ierarhie și cler. După căderea comunismului în Rusia și reconsiderarea politicii religioase în China, s-a încercat reorganizarea Bisericii Ortodoxe Chineze. Aceste încercări au fost dominate de disputa dintre Patriarhia Moscovei și Patriarhia Ecumenică cu privire la apartenența canonică a Chinei. Astăzi în China trăiesc în jur de 13.000 de creștini ortodocși, cei mai mulți de origine rusă. Preoți de origine rusă slujesc în China de marile sărbători, în ambasada și în consulatele rusești. La sfârșitul anului 2014 a fost hirotonit primul preot de origine chineză în Rusia. La ora actuală există 13 seminariști de origine chineză care studiază în Rusia, la Moscova și la St. Petersburg, și de la care se așteaptă să revină în China pentru a sluji Biserica Ortodoxă de acolo ca preoți. Observatori externi fac o legătură între recăștigarea influenței Bisericii Ortodoxe Ruse în China și apropierea dintre Rusia și China, mai ales pe fondul îndepărtării dintre Rusia și țările nord-atlantice.

Rubrică realizată de Pr. Conf. Dr. Daniel Buda

Considerații istorice, liturgice și canonice privind evoluția parohiei

În primele trei veacuri ale istoriei Bisericii au intervenit mutații importante în planul organizării bisericești, schimbări care aveau să-și pună amprenta asupra organizării ecleziastice ulterioare. Inițial, creșterea numărului creștinilor a necesitat înmulțirea comunităților episcopale. Astfel că Biserica Africii și a Italiei Centrale a început să cunoască, în secolul al III-lea, o creștere a numărului scaunelor episcopale. În alte zone însă, îndeosebi în Asia Mică, s-a recurs la o altă modalitate: episcopii orașelor mari au trimis prezbiteri pentru a deservi noile comunități; mai mult, ei au privat în parte, pe vechii episcopi de țară (horepiscopi) de drepturile lor episcopale, reducându-i pe unii chiar la starea de preoți de parohie [Jean Danielou, *Biserica primară (De la origini până la sfârșitul secolului al treilea)*, trad. George Scrima, Editura Herald, București, 2008, p. 270. La începutul secolului IV existau mai multe sute de episcopi reuniți în sinoadele africane, ceea ce presupune că satele își aveau propriul episcop. Și în împrejurimile Romei, numeroase așezări au propriul lor episcop. În Asia Mică a existat, în timpul acestei perioade, instituția horepiscopilor. Soluția cea mai generală, care trebuia adoptată, era de a extinde în mediul rural soluția adoptată pentru orașe (împărțirea în districte conduse de către un preot numit *titul*, adică titular, corespondentul preotului paroh de astăzi), și de a înmulți parohiile cu care va fi însărcinat câte un preot, ce depindea de episcopul orașului celui mai apropiat. Acest regim se va dezvolta în mod special în Galia.]. În felul acesta, episcopul urban (de oraș) se va impune, aflându-se la conducerea mai multor comunități sau parohii. Pe de altă parte, o anumită ierarhie va începe să se contureze chiar între comunitățile episcopale, în funcție de anumite caracteristici: originea apostolică directă (vechimea), prestigiul politic al orașului, ponderea numerică a locuitorilor, prestanța și notorietatea episcopilor care au ilustrat prin faptele și scrierile lor, scaunele pe care le-au ocupat [John Meyendorff, *Ortodoxie și Catolicitate*, trad. Călin Popescu, Ed. Sophia, București, 2003, p. 30. Întemeierea apostolică era cu deosebire prețuită în Apus, iar Roma era singura Biserică care își putea face un titlu de glorie din ea. În Răsărit însă, foarte multe comunități se puteau prevala de acest lucru, fără echivoc, însă sorginea apostolică a unei comunități nu era suficientă pentru a-i asigura o autoritate specială în raport cu celelalte. La aceasta a fost nevoie ca să se adauge și alte criterii: politic, economic, demografic ș.a.m.d.].

Nevoile practice insurmontabile, cum ar fi creșterea rapidă a numărului de creștini în prima jumătate a secolului al III-lea, precum și absența prelungită a episcopilor din Bisericile lor în timpul persecuțiilor [Eusebiu, *Ist. Bis.*, p. 251 (VI, 28)] de la mijlocul acestui secol au condus la apariția în istorie a parohiilor, ca adunări euharistice separate, centrate în prezbiter, în cadrul Bisericii episcopale [Pr. dr. Marius Țepelea, *Biserica și Statul roman în primele trei secole*, Ed. Emia, Deva, 2005, p. 167].

Acest lucru a dus și la alte dezvoltări corespunzătoare funcțiilor episcopilor și ale prezbiterilor. Un studiu comparativ al textelor liturgice și canonice din primele patru secole a demonstrat că, în timp ce la început numai episcopul era hirotonit pentru a oferi „darurile euharistice” [Dumnezeule și Tată al Domnului nostru Iisus Hristos (...), Cunoșcătorule al inimilor tuturor, dă robului tău acesta, pe care l-ai ales spre episcopie să păstorească turma Ta sfântă și să-ți fie arhieru fără reproș, slujindu-Ți zi și noapte, ca să facă neîncetat îndurătoare Fața Ta și să-Ți aducă **darurile Sfintei Tale Biserici...**, trad. după ed. Botte: Hippolyte de Rome, *La Tradition Apostolique* (Sources Chretiennes, 11 bis., Cerf, 1968), în *Canoanele Ortodoxiei*, de I. Ică Jr., p. 573], începând cu secolul al IV-lea, acest privilegiu, ce aparținea exclusiv episcopului, a fost adăugat prezbiterilor, fapt ce reiese din formularele de rugăciune pentru hirotonirea acestora [Textele liturgice ale rugăciunilor de hirotonie atât a episcopului, cât și a prezbiterului coincid în anumite aspecte, acestea prezentând similitudini în proporție mare. Cercetătorii moderni afirmă că de fapt prefața rugăciunii de consacrare este comună episcopului și prezbiterului, iar acea parte a rugăciunii care enumeră în special darurile necesare și slujirile speciale ale celui hirotonit, este diferită (cf. Pr. Petru Buburuz, *Sfântul Ipolit Romanul și Tradiția Apostolică*, Chișinău, 2002, p. 111). Rugăciunea pentru hirotonirea unui prezbiter, oferită de Tra-

diția Apostolică, spre deosebire de cea pentru hirotonirea unui episcop, nu menționează nimic despre dreptul prezbiterului de a oferi Euharistia. În locul acestei funcții, candidatul la hirotonire în treapta prezbiterului primește harisma: (a) conducerii poporului lui Dumnezeu cu inimă curată, continuând astfel lucrarea prezbiterilor din Vechiul Testament aleși de Moise, și (b) aceea a îndrumării și muștrării poporului. Într-adevăr, la început prezbiterii apar ca fiind consilieri administrativi ai episcopului, formând astfel consiliul (*synedron*) episcopului]. Distincția fundamentală care făcea în continuare diferența între cele două trepte ale sacerdoțiului, cea episcopală și cea prezbiterială, a rămas oficiul hirotoniei ca drept exclusiv al episcopului.

Această dezvoltare a marcat consolidarea parohiei. Dar înainte ca această dezvoltare să fie ferm asimilată în conștiința Bisericii, calea a fost pregătită de apariția parohiei în practică, despre apariția căreia s-a stabilit, pe baza dovezilor oferite de izvoare, că datează de la mijlocul secolului al III-lea [Pr. Lect. Dr. Vasile Raduca, „Parohia – spațiu misionar”, în rev. *O*, An XLVIII, nr. 3-4/1996, p. 90. Sf. Ilarie de Pictavium (315-368) mărturisea, la vremea sa, că din colegiul preoțesc din jurul episcopului se trimiteau câte doi preoți în bisericile de la țară. (...) Dacă în perioada de misiune intensă a Bisericii, aceștia erau itineranți, încet-încet, cu începere din sec. al III-lea și al IV-lea, preoții erau fixați în comunitățile pe care le deserveau. În acest fel, au apărut comunitățile parohiale. În sec. al V-lea, Teodoret al Cyrului scria papei Leon cel Mare că în eparhia lui înființase opt sute de parohii.]

Totuși, după cum era și normal, acest demers nu putea rămâne fără implicații ecleziologice. Păstrarea inițială a **singurei Euharistii „aflată sub conducerea episcopului”** în fiecare Biserică era expresia vie a unității Bisericii lui Dumnezeu într-un singur trup desăvârșit, Trupul întreg al lui Hristos. Fragmentarea acestei singure Euharistii ar fi sfârșit prin a echivala cu cea mai gravă schismă.

Adunările pe care le prezidau preoții (prezbiterii) aveau la origine un caracter mai degrabă catehetic decât liturgic. Aceste adunări se reuniau pentru învățatură și pentru rugăciune, însă niciodată pentru săvârșirea Euharistiei. Astfel preoții învățau, însă nu săvârșeau Euharistia în absența episcopului [Mitropolit Emilianos Timiadis, *Preot, parohie, înnoire. Noțiuni și orientări pentru teologia și practica pastorală*, trad. Paul Brusanowski, Ed. Sofia, București, 2001, p. 60]. Ei pregăteau catehumenii și propovăduiau prin lectura Scripturii și rugăciune. Adunarea condusă de către preoți, fără oficierea Euharistiei, era văzută ca un „obicei străvechi” în anumite Biserici locale. În Alexandria, miercuri și vinerea, se citea Sf. Scriptură, iar didascalii o explicau [Henri-Irenee Marrou, *Patristică și umanism*, trad. Cristina și Costin Popescu, Ed. Meridiane, 1996, p. 404].

De aceea, tensiunea existentă între Euharistia parohială centrată pe prezbiter și singura (unică) Euharistie centrată în episcop nu lipsea cu desăvârșire din conștiința Bisericii primare. Practica *fermentum*-ului [Eusebiu de Cezareea, *Istoria Bisericească*, în PSB 13, trad. Pr. Prof. T. Bodogaie, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1988, p. 218 (V, 24, 15)] și a altor mijloace prin care a fost descurajată răspândirea și fragmentarea adunărilor euharistice, încercându-se păstrarea Euharistiei centrată în prezbiter într-o relație de dependență organică și esențială de unica Euharistie oficiată de episcop, a oferit această soluție prin care parohia nu forma o unitate euharistică independentă și autosuficientă, ci o extensie în spațiu a singurei Euharistii centrate în episcop.

Astfel, prezbiterul săvârșea Euharistia în numele episcopului, care rămânea singurul și adevăratul conducător al trupului mistic al Bisericii lui Dumnezeu. Locurile *synthronon*-ului au fost împrăștiate, însă ele nu au format centre distincte ale unității euharistice. Erau doar simple *raze* ale aceluiași cerc dependent în mod constant de singurul centru ce era ocupat de episcop. Astfel, chiar și după apariția parohiilor, fiecare Biserică locală a continuat să formeze un *cerc deplin*, un singur trup, însuși trupul lui Hristos, manifestat în istorie printr-o singură Euharistie.

Protos. Dr. Maxim VLAD

Duhul parohiei...

(urmare din p. 2)

noastră și dând în lăuntru nostru toată acea simțire care ne face să fim îndrăgostiți de atmosfera specifică din parohia noastră, simțind, deopotrivă, bunăvoința lui Dumnezeu atât de manifestă în viețile noastre. O spune nu numai un paroh, ci o spun, deopotrivă, cei care au rămas prin plecarea din parohie cu dorul slujbelor de aici. „Personalitatea” unei parohii se construiește prin slujirea consecventă și repetată care face locașul de cult să poarte continuu „cărării aprinși” în urma focului pogorât asupra darurilor liturgice și asupra inimilor noastre.

Sigur că parohie înseamnă și administrație, și proiecte sociale, și factor economic, și multe altele. Dar, întâi de toate, sensul unei parohii este ca loc în care oamenii se hrănesc în Hristos, începând cu cina de taină care este centrul hrănirii noastre în Biserică și continuând cu tot

programul de evenimente creștine, conferințe, ateliere, dezbateri, săvârșirea a sfințelor taine, cateheză, predică, pelerinaje, tot ceea ce constituie mâinile întinse ale lui Dumnezeu către oameni prin mijlocirea Părinților pentru a-i întâlni în toate nevoile și căutările lor, pe fiecare dintre ei. Și acestea sunt duhul parohiei.

Parohia este „acasă”. Un acasă configurat nu atât de „logistică” inerentă unui spațiu de cult, care ți-ar deveni cumva familiară prin frecventare, cât de harul lui Dumnezeu care te ajută simțit să te regăsești în Părinți și în oameni, în locul inspirat configurat prin tot ce concură în a-ți înlesni și ajuta pentru a experia taina întâlnirii cu Dumnezeu, în dragostea celor din jurul tău, în convingerea lăuntrică că te afli în locul care trebuie pentru că pronia lui Dumnezeu a rânduit un „aici” pentru tine care este cale de împlinire. Parohia este locul de intimitate a ta cu Domnul și cu sufletele celor care, alături de tine, tânjesc către El. Este laboratorul devenirii tale ca om, acolo unde cunoști neputințele, căderile, dar și ridicările din toate zbatările inerente parcurgerii drumului tău de la chip la asemănare cu Dumnezeu. Sigur că șlefuirile pe care ni le aplicăm unii altora într-o parohie nu sunt ușor de purtat, dar durerea este pasageră și câștigul este imens în sensul de a învăța să iubești concret pe cel de lângă tine, cale esențială în a ajunge să iubești concret pe Cel sălășluit în tine la botez. Aproapele este o validare reductibilă a puterii tale de compătimire și de investire în viața Bisericii.

Spunea cineva că parohie este aceea unde, dacă lipsești cumva primești telefon acasă să vadă dacă e totul bine cu tine. Este experiența concretă de a fi unii pentru alții, fiecare fiind inestimabil și întru conștiința că împreună este viu, este viață, este bogăție.

Parohia te ajută să întrupezi în viața ta duh de viață.

Parohia, cetatea Duhului Sfânt, spațiu de refugiu din calea duhului lumii

Când vă urmăresc pe voi în cetatea aceasta, fugiți în cealaltă. (Matei 10, 23)

Fugiiți de lume!

Teologia ioaneică și paulină evidențiază cu accente diferite noțiunea „fugii de lume”. În aprofundările pe care le fac în scrierile lor, spun că *lumea aceasta* îl urăște pe Hristos și cuvântul Său (In 7, 7; 15, 8; 17, 14-16), iar Sfântul Pavel susține că duhul acestei lumi nu vine de la Dumnezeu, lucru exprimat în moduri diverse și de duhovnicii actuali: „*având duhul său departe de veșnicie, omul lumii nu iubește excursiile spre ce este dincolo de timp și spațiu, spre ce este veșnic*” [Justin Popovici, *Omul și Dumnezeu-Om*, studiu introductiv și trad. Pr. Prof. Ioan Ică și Diac. Prof. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 1997, p. 73]. De aceea, creștinii trebuie să fie în priveghere, pentru a nu-i pătrunde duhul lumii. *Fuga de lume* contrabalansează și tinde să anuleze *fuga de Dumnezeu* – prima reacție a protopărinților după căderea în păcat: „*De atunci natura umană a moștenit ca pe un dat ființial această ascundere, această fugă de Dumnezeu, care îmbracă cele mai variate forme*” [Pr. Prof. Dr. Constantin Coman, *Biblia în Biserică. Eseuri pe teme biblice*. Editura Bizantină, București, 1997]. Există în creștinism diverse aspecte ale fugii de lume [Tomas Spidlik, *Spiritualitatea răsăritului creștin I. Manual sistematic*, trad. și prezentare: Diac. Ioan I. Ică jr, Cuvânt înainte de P. Marko, I. Rupnik S.J., Deisis, Sibiu, 1997, p. 239-240]. Alternanța și opțiunea între parohie și mănăstire (incluzând pelerinajul dinspre parohie spre mănăstire), ca spații ale trăirii credinței, denotă un aspect care arată libertatea în Duhul Sfânt a creștinului. Modul concret al separării de lume îmbracă forma **temporalității** (lumea prezentă versus lumea viitoare), a **spațialității** (lumea văzută versus lumea nevăzută) și a **gândirii** (părerile lumii versus tărâmul adevărului), după cum se exprimă Sfântul Maxim: „*Ce este o virtute pentru omul lumesc este viciu pentru monah; iar ce este o virtute pentru monah este viciu pentru omul lumesc*” [Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, trad. de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Filocalia*, vol. 2, Sibiu, 1947, p. 95]. Expresia desăvârșită a acestei fugi este ieșirea din lumea păcatului și intrarea în anturajul virtuții. În acest sens, lumea, ca totalitate a patimilor, trebuie părăsită fără ezitări. Așadar, pentru toți există o retragere indispensabilă și posibilă, chiar dacă nu devin monahi, anume „*retragerea din păcat*” [Sf. Vasile cel Mare, *Scrieri*, Partea a II-a, *Asceticele*, trad., introd., indici și note de Prof. Iorgu D. Ivan, Col. *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 18, EIBMBOR, București, 1989, p. 229].

Parohia confruntată cu cotidianul: teamă, rezistență și biruință în Duhul

S-a spus despre I Corinteni 7, 31: „*Și cei ce se folosesc de lumea aceasta (să fie) ca și cum nu s-ar folosi deplin; căci chipul lumii acesteia trece*” că sugerează doar o detașare afectivă de lume, însă Sfântul Pavel nu se sfiește să vădească primejdia reală în contactul cu realitățile pământești când spune că *cel căsătorit e împărțit* (I Cor. 7, 33-34). Renunțarea înseamnă mai înainte de toate o atitudine interioară: dezinteresarea de lucrurile lumii. Lucrul acesta nu e suficient însă, ci trebuie pornită căutarea spre Cel ce toate le plinește, Duhul Sfânt, cum îndeamnă Sfântul Teofan Zăvorățul: „*Când renunți la lume, trebuie să te apropii mai mult de Dumnezeu*” [Sf. Teofan Zăvorățul, *Viața duhovnicească și cum o putem dobândi*, trad. din lb. engl. Prof. Grația Lungu Constantineanu, Bunavestire, Bacău, 1998, p. 304]. Trebuie să părăsim lumea nu spațial, ci mental: „*V-am scris în epistolă să nu vă amestecați cu desfrânații; nu pe de-a-ntregul cu desfrânații acestei lumi... că altfel ar trebui să ieșiți din lume*” (I Cor. 5, 9-10). E inevitabil pentru creștin ca în spațiul parohial unde își desfășoară viața să nu întâlnească, să nu se amestece în sens fizic, cu categoriile menționate de Sfântul Pavel. Dacă el ar fi poruncit o separare efectivă de viața cotidiană, de contemporaneitate, atunci creștinii ar trebui să caute o altă lume. „*Duhul Sfânt nu vă părăsește când sunteți în această*

lume” [Charles Polloi, *Epitres de Saint Paul-Meditations intimes*, Societe de Saint Jean L'Evangeliste, Desclee&Cie, Paris, 1906, p. 186]; ele sunt cuvinte pe de o parte consolatoare, pe de altă parte, extrem de veridice. Totul în lume, lumea însăși e un dar al Sfântului Duh și este în legătură cu Dumnezeu. **Se poate spune despre parohie, fără a greși, că stă la frontiera lumii cu Împărăția lui Dumnezeu. În parohie se observă prezența și lucrarea Bisericii în lume, dar și exterioritatea sau independența Bisericii față de lume, care îl refuză pe Dumnezeu. Aici este rolul parohiei, al Bisericii, care având în ea pe Duhul Sfânt, are datoria să dialogheze permanent cu lumea.** Într-un anume sens, Biserica e solidară cu lumea, ca univers, ca totalitate a celor ce există în realitate, ca mediu în care se desfășoară existența umană. Astfel, Biserica are datoria să recunoască această lume ca „*locul prezenței lui Dumnezeu în timp*” [N.A. Nissiotis, *L'Eglise et la Société dans la theologie orthodoxe grecque*, în „*Église et Société*”, Genève, 1966, t. 1, p. 18]. Și aici Dumnezeu este modelul creștinului. Aceasta este atitudinea cea mai îndreptățită a lui: să considere lumea drept un provizorat atât spațial, cât și temporal.

Enoriaș, adică străin, pelerin și vizitator

Noul Testament conține câteva expresii care și-au dobândit renumele unui rezumat al atitudinii creștine față de cotidiană. Primul cuvânt este *străin*. (Mt. 25, 35, 38, 43, 44). În această lume, creștinul nu este niciodată acasă, și de aceea există posibilitatea să fie înțeles greșit, suspectat că urmează o cale ciudată. Cât timp lumea este lume, creștinul trebuie să rămână un străin în ea. Un alt cuvânt este *pelerin, călător* (Evr. 11, 13). Asemănător e și creștinul din parohie, o persoană aflată, în esență, pe drum, fiindcă el se află aici, dar rădăcinile lui nu sunt aici. Creștinul e în pelerinaj spre patria sa, cerul. Lumea e un han excelent pe calea spre cer. Dacă creștinul va fi reținut de confort și anturajul acestuia, uitându-și scopul, „*este mai de plăns decât toți oamenii*” (I Cor. 15, 19). Ultimul cuvânt relevant pentru relația creștinului cu lumea și cotidianul este acela de *rezident străin, de vizitator autorizat* (παροικεῖς = paroikeis – Lc. 24, 18; Fapte 7, 6, 29). Un astfel de om trăiește într-un loc anume, dar nu renunță niciodată la cetățenia lui reală. De la acest cuvânt e derivat cuvântul *parohie*. Comunitatea creștină sau parohia este, conform acestor trei temeni, un grup de oameni care trăiesc în această lume, dar care nu au acceptat niciodată metodele, standardele acestei lumi, fiindcă unica cetățenie a creștinului este cetățenia împărăției lui Dumnezeu [William Barclay, *Analiză semantică a unor termeni din Noul Testament*, Societatea Misionară Română, Wheaton, Illinois, U.S.A., 1992, p. 240-247].

Om de lume și făptura Duhului

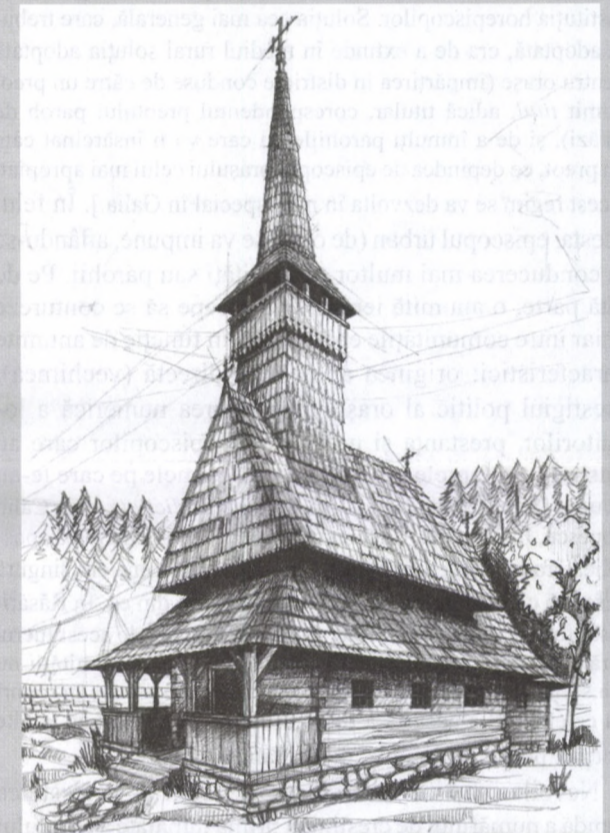
În concluzia tuturor celor spuse putem afirma deosebirea evidentă între omul de lume și făptura Duhului. **Lumea și modernitatea sunt gândite, în termenii părintelui Bria, ca „atașare irațională față de realitatea pur carnală a trupului și pur materială a creației”** [Pr. Prof. Dr. Ioan Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, ediția a II-a, EIBMBOR, București, 1994, p. 244]. Acesta și **Duhul Sfânt** au fiecare propriul arbore genealogic, căruia i-au transmis caracteristicile. Nicio reciprocitate nu poate fi dată la iveală. Toți creștinii au primit Duhul Sfânt, dar și duhul lumii are propriile-i mijloace ingrate de prozelitism și nu îngăduie timp pentru delăsare. Mântuitorul Hristos face distincție între a fi în lume și a fi din lume: „*Ei nu sunt din lume, precum nici Eu nu sunt din lume*” (In. 17, 16). Biserica, prin cea mai mică unitate administrativă a sa, parohia, ascultă de Hristos în atitudinea ei: ea nu poate sacraliza lumea care se organizează după legile ei autonome, ci invită lumea să intre în sfera harului.

Preot Drd. George PIȚ

SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, CONTEMPORANUL NOSTRU

Biserica – loc al nașterii și renașterii duhovnicești

În luna ianuarie propuneam spre meditație, în această rubrică, problematica prezenței la biserică a credincioșilor doar cu ocazia marilor sărbători. Chestiunea aceasta este dezvoltată de Sfântul Ioan Gură de Aur în mai multe din cuvântările sale, dar în mod deosebit este adusă în discuție în omiliile sau cuvântările ținute cu ocazia praznicului Botezului Domnului [CPG 4335] și al Rusaliilor [CPG 4343.1]. Problematicele acestea are mai multe aspecte din punct de vedere pastoral și am subliniat atunci că prezența la biserică a credincioșilor doar cu prilejul marilor sărbători are implicații asupra modului în care păstorul sau preotul paroh își desfășoară activitatea învățătoarească în parohie. De asemenea, lipsind de la biserică în zilele de duminică și sărbătoare, creștinii se lipsesc de liniștea și binecuvântarea pe care Biserica, „limanul duhovnicesc al sufletelor”, o oferă.

Aș dori ca luna aceasta să ne îndreptăm atenția asupra unui alt aspect al necesității prezenței la biserică în duminici și sărbători, și anume, că Biserica este locul nașterii și al renașterii noastre duhovnicești. În prima omilie la Rusalii, Sfântul Ioan Gură de Aur numește Biserica „maică cu mulți fii și iubitoare de fii, care se mândrește cu mulțimea fiilor”, iar despre „mulțimea celor care vin la biserică” spune că este „haina Bisericii”. Biserica este o „maică cu mulți fii” pentru că în Biserică credincioșii sunt născuți pentru a doua oară în Taina Botezului. Dar, dacă „păcatele dinainte de Botez au fost șterse prin harul și iubirea de oameni a puterii lui Hristos Cel răstignit”, după cum spune Sfântul Ioan Hrisostom, „cele de după Botez au nevoie de multă sânguință ca să fie șterse iarăși. Prin faptul că nu mai este o a doua baie, este trebuință de lacrimile noastre, de pocăință, de mărturisire, de milostenie, de rugăciune și de toată cealaltă evlavie. Astfel, și după Botez se curăță păcatele cu multă osteneală și trudă”. Or, în biserică, prin lucrarea Duhului Sfânt, „Care este de față prin iertarea păcatelor..., prin hirotonii, prin jertfa cea de taină”, credinciosul are posibilitatea renașterii duhovnicești. Nu doar prezența sau intrarea în biserică, înțelegând ca trup tainic al lui Hristos, ci prezența concretă în comunitatea ecclesială din care face parte fiecare credincios este necesară fiecărui credincios pentru a se naște și renaște duhovnicește. Numai participând la viața Bisericii și împărțându-se de harul Duhului Sfânt, credinciosul primește putere pentru a renaște duhovnicește.

Pr. Dr. Radu GĂRBACEA

Parohia, locul prefacerii bucuriilor și tristeților noastre în viață veșnică

Că aceasta este viața veșnică, să Te cunoască pe Tine Singurul, Adevăratul Dumnezeu și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis (In. 17, 3).

Nu vreau să încep spunând cu certitudine ce este parohia. Poate nici n-aș reuși. Însă aș dori mai degrabă să întreb euristic, repetând iar și iar: Ce este parohia? De ce? Deoarece cred că, încercând să vorbim despre parohie în lumea invadată de prezent în care trăim, ne-am dori să scăpăm din chingile constatărilor insinuante și în permanență golite de miez, că, dincolo de considerațiile de ordin strict administrativ, statistic, social, demografic, despre parohie nu găsim mai nimic.

Așa încât, urmând insinuărilor, parohia este un loc care forfotește de lume. Oameni? Cam lipsă. Sentimente? Ceva, așa: fabricat, ambalat, livrat, consumat. Așa stând lucrurile, am putea spune că lumea a devenit ea însăși o imensă parohie. De ce? Pentru că în majoritatea minților oamenilor nu mai este nimic altceva decât lumea. Ce lume? O structură socială în trepte, care pornește de pe pământ și se termină undeva... în nori. Fiecare om își propune doar atât: să urce o treaptă, apoi încă una și încă una, fără să se întrebe însă dacă deasupra norilor mai este sau nu încă ceva. Asta nu-l mai interesează. De ce? Pentru că omul și-ar dori ca deasupra lui să nu mai fie nimeni și de aceea nu-l interesează dacă până la el mai este cineva. De aceea, el tot încearcă să urce trepte. De ce, încă? Deoarece, pentru omul de azi, un Dumnezeu cu care nu se poate face tot ceea ce vrei tu nu-i un Dumnezeu destul de bun.

Și, totuși, ce este parohia? Este lumea aceasta, dar altfel. Vedem, pe pământ, cum fiecare om se luptă să aibă propriul paradis, ca surogat al raiului pierdut de Adam. Aduce în el de toate și cât mai multe, însă uită să-L aducă pe Dumnezeu. Când pierde ceva sau îi moare cineva drag, ceva din paradisul său începe să lipsească și, de aceea, omul plânge acea lipsă și suferă, după cum și Adam suferea și plângea la poarta raiului fericierea pierdută. Astfel, grija noastră, ca oameni, ar trebui să fie aceea ca fiecare paradis pe care ni-l construim aici pe pământ să aibă, neapărat, porțile deschise. Ca și Împărăția lui Dumnezeu. Însă, trebuie să înțelegem că, dacă porțile Împărăției lui Dumnezeu sunt deschise, sunt așa ca să intre și alții în ea, nu ca să ieșim noi, cei care suntem deja acolo.

Astfel, raportați la modelul Adam, parohia devine pentru noi, din punct de vedere sentimental, ceea ce am pierdut. Și aceasta ne iscă tristețe în suflete. Dar tristețea aceasta nu este decât sentimentul care ne determină să căutăm iarăși ceea ce am pierdut, ceea ce ne lipsește și

așa aflăm că suntem triști pentru că lipsește Dumnezeu. Domnul Iisus Hristos le-a spus ucenicilor Săi – subliniind diferența dintre o lume-parohie care își lua începutul prin ei, cei care l-au urmat și o lume-lume, aflată sub stăpânirea păcatului – înainte de Sfintele Sale Pătimiri: *Adevărat, adevărat zic vouă că voi veți plânge și vă veți tângui, iar lumea se va bucura. Voi vă veți întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie* (In 16, 20). Aceasta înseamnă că ori de câte ori ne bucurăm sau suntem triști, reintrăm în dinamica parohiei, în dinamica unei lumi altfel, în dinamica unei lumi care nu mai este fără Dumnezeu, ci cu Dumnezeu, în dinamica unei lumi cu oameni care au nevoie să îl cunoască pe Dumnezeu Cel Adevărat, fie și prin intermediul tristeților sau al bucuriilor. Sau, cum spunea Simone Weil, *oriunde există nenorocire (tristețe, n.n.) există crucea, ascunsă, dar prezentă pentru oricine alege adevărul mai degrabă decât minciuna și iubirea mai degrabă decât ura* (Cf. *Autobiografie spirituală*, trad. de Anca Manolescu, Ed. Humanitas, București, 2004, p. 112).

Și, astfel, pentru a accede la viața parohiei ca la o viață înnoită, ca la o viață adăpată din efluviiile harului care se comunică tuturor – din biserica aflată în mijlocul comunității – prin Sfânta Liturghie și Sfintele Taine, toată viața suntem nevoiți să trăim cu degetul nostru de țărână în rănile cuiei și cu palma noastră omenească în Coasta Mântuitorului Înviat.

Din acest motiv, credința înseamnă atingerea degetului existenței noastre efemere de semnele cuiei și a palmei noastre de țărână în cel al sulitei care a străpuns coasta Vieții. Cum ne îndepărtăm puțin, cum ne preocupă altceva și, ieșind din lumea-parohie duhovnicească în care am fost hărăziți de Dumnezeu, devenim cei care neagă orice urmă de divin în lumea în care trăim și începem să suferim, cu toți ceilalți și ca toți ceilalți, de lipsa convingerii. Ba îl vedem, ba nu îl mai vedem, ori nu îl mai cunoaștem pe Hristos, asemenea Apostolului Toma. Din această cauză suntem triști. Suntem triști, dar, așa cum spuneam mai sus, nu de o tristețe fără folos. Suntem triști până ce aflăm care este, de fapt, cauza tristeții noastre. De aceea trebuie să ne aducem aminte în fiecare moment al vieții noastre că existența umană nu se poate împărtași de bucuria cea adevărată decât atunci când se îmbăiază cu Învieria. Aceasta este parohia. Locul în care tristețea noastră se preface-n bucurie, iar lumea, în loc al Învierii.

Ce este parohia? Un loc pustiu. Oamenii, ce-i drept, cam confundă lucrurile. Ei încearcă mereu să fugă de lume

în pustiu, însă aproape de fiecare dată greșesc pustiu. Le este teamă de *pustia cea duhovnicească* și, din acest motiv, nimeresc – în majoritatea dintre cazuri – în pustiu din ei înșiși. Iar acolo este locul cel mai chinător. Ca să iasă de acolo sau ca să găsească un motiv pentru a ieși de acolo au nevoie de motive foarte serioase, cum ar fi, bunăoară, oportunitatea de a câștiga ceva bani sau aceea de a face rău cuiva. Din aceasta se vede că nu au nimerit în pustiu duhovnicesc cel autentic, în pustiu cel dătător de viață și de nădejde, pentru că în acel pustiu intri lăsând în urmă totul, iar în pustiu din tine însuși încerci să intri ducând cu tine totul. De aceea, pe oameni îi deranjează faptul că nu le dai niciun sfat, deoarece nu le dai posibilitatea de a-și găsi o scuză în sfatul pe care li-l dai sau de a avea un motiv să te urască pentru sfatul dat. De fapt, oamenii au predispoziția pentru a urî mereu. Urăsc pustiu pe care îl creează înăuntrul lor și cu cât vor mai mult să scape de el, cu atât se afundă tot mai tare. Așa încât, cum te aventurezi să dai cuiva un sfat, fie crede că te crezi superior lui și de aceea îl dai, fie, dacă ți-l solicită el, se va amuza copios de sfatul pe care i-l dai, spunându-și că niciodată nu îl poți ajunge, oricât de mult te-ai strădui. Sau, în alt caz, dacă îți urmează sfatul fără a reuși să câștige ceva de pe urma lui, te va urî pentru că l-ai făcut să-și piardă vremea degeaba.

Astfel, oamenii judecă totdeauna lucrurile cantitativ și niciodată calitativ. De ce? Pentru că nu au calitate. Dacă îi stabilești unui om măsura, acesta zice că îi îngrădești libertatea. Oamenii sunt, în mare parte, ca biletele de loterie: se bucură de un mare potențial de încredere, se investește în ei, dar, foarte puțini sunt „câștigători”. Unii oameni mint pentru a putea spune adevărul, pe când alții spun adevărul doar pentru a putea minți. Din această pricină, lucrul cu omul, în cele din urmă, dez-umanizează.

Deci, în definitiv, ce este parohia? Este locul plin de lume sau pustiu tristeților și al bucuriilor noastre, dar bucuriile și tristețile noastre prefăcute de Hristos, precum în Cana Galileii, în pricină de bucurie duhovnicească și de mântuire. Este locul în care omul și alegerile lui capătă o dimensiune duhovnicească, capătă profunzime și sens. Este locul unde se trăiește cu adevărat minunea rugului aprins al unei credințe care ne mistuie în permanență, dar, numai mistuindu-ne, ne hrănește și ne împlinește. Scurt spus, parohia este matricea duhovnicească în care ne naștem, trăim și rămânem în pomenirea veșnică a lui Dumnezeu.

Pr. Vasile GAFTON

Cateheză și misiune prin Liturghie în parohia de azi

(urmărire din p. 1)

este rezultatul unei ideologii antropocentrice care vrea să modeleze lumea după voia omului, fără să țină seama de voia lui Dumnezeu, în calitate de Creator al ei.

Se pot adăuga aici și alte deviații moderne, precum consumismul, secularizarea, marile provocări ale industrializării, pe care Biserica trebuie să le întâmpine și căror trebuie să le dea răspuns. „Biserica are obligația să participe critic la viața lumii contemporane, nu numai denunțând profetic derivatele ei, ci, mai cu seamă, enunțând rațional posibilitățile concrete de realizare personală și socială a comuniunii cu Dumnezeu” [Pr. Lect. Dr. Teofil Tia, *Globalizarea. Elemente de teologia economiei*, Alba Iulia, 2004, p. 9].

d) *Condiții personale care implică necesitatea catehizării*

În lumea de azi se resimte nevoia restaurării demnității de persoană a ființei umane. Omul, creat de Dumnezeu, este persoană, nu individ, fiind capabil de comuniune cu Creatorul său, Care are prin excelență calitatea de persoană. Prin Sfintele Taine noi devenim și ne manifestăm filiația divină, ca fii ai lui Dumnezeu după har (Ga 4, 7). Pierderea legăturii și ieșirea din comuniunea cu Dumnezeu duc la pierderea identității de persoană. Datoria Bisericii este de a arăta calea care duce la împlinirea persoanei în datul ei

creațional și de a-i face pe fiii ei responsabili de misiunea lor de făpturi orientate spre lumea cerească.

În acest sens s-a desfășurat, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, proiectul *Hristos împărtășit copiilor*, iar pentru credincioșii adulți a fost inițiat proiectul catehetic *The Way (Calea)*. *The Way* se adresează persoanelor cu vârste între 18 și 80 de ani, chemate să participe, timp de 12 săptămâni, la discuții libere pe baza unor teme despre credința ortodoxă. Proiectul a fost implementat pentru prima dată în Anglia. Ideea proiectului s-a născut la Cambridge, într-un grup de 7 sau 8 prieteni și a venit din nevoia faptului că se simțea nevoia unui curs de cateheză pentru adulți. Ideea proiectului este aceea de catehizare a adulților, într-un spațiu familiar, în urma unei mese comune. Este vorba de o cateheză după modelul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care, în cadrul unei mese familiare, a expus cele mai importante învățături ale Lui și care sunt mântuitoare. După același model, după o masă luată în comun, la nivelul grupului format va urma o prezentare din partea unei autorități bisericești sau a unei autorități cu înaltă pregătire teologică privind una dintre cele 12 teme ale cursului, mai apoi desfășurându-se un grup de discuții la care vor participa un grup de 6 sau 9 persoane.

ORTODOXIA ȘI COMUNISMUL

Din nefericire, istoria majorității Bisericilor Ortodoxe autocefale din Răsăritul Europei este legată de una dintre cele mai funeste întrupări ale unui sistem politic centralizat, ateu și dezumanizant: comunismul (N. Berdiaev; H. Arendt). Revoluția bolșevică rusă din 1917 a dat startul, iar ținând cont că Marx definise religia drept „opiu al popoarelor”, nu miră faptul că violența antireligiozității s-a manifestat încă de la început: la 20 ianuarie 1918, Consiliul comisarilor poporului a aprobat faimosul decret asupra „separării Bisericii de Stat și a separării școlii de Biserică”, act ce a fost publicat la 23 ianuarie. Deși proclama o deplină libertate de conștiință pentru toți cetățenii, decretul interzicea orice participare a Bisericii la viața Statului (cultul nu era admis decât acolo unde nu se aducea atingere ordinii publice, asociațiile religioase nu mai erau considerate persoane juridice și pierdeau orice drept de proprietate) și sista învățământul religios în școlile publice sau private.

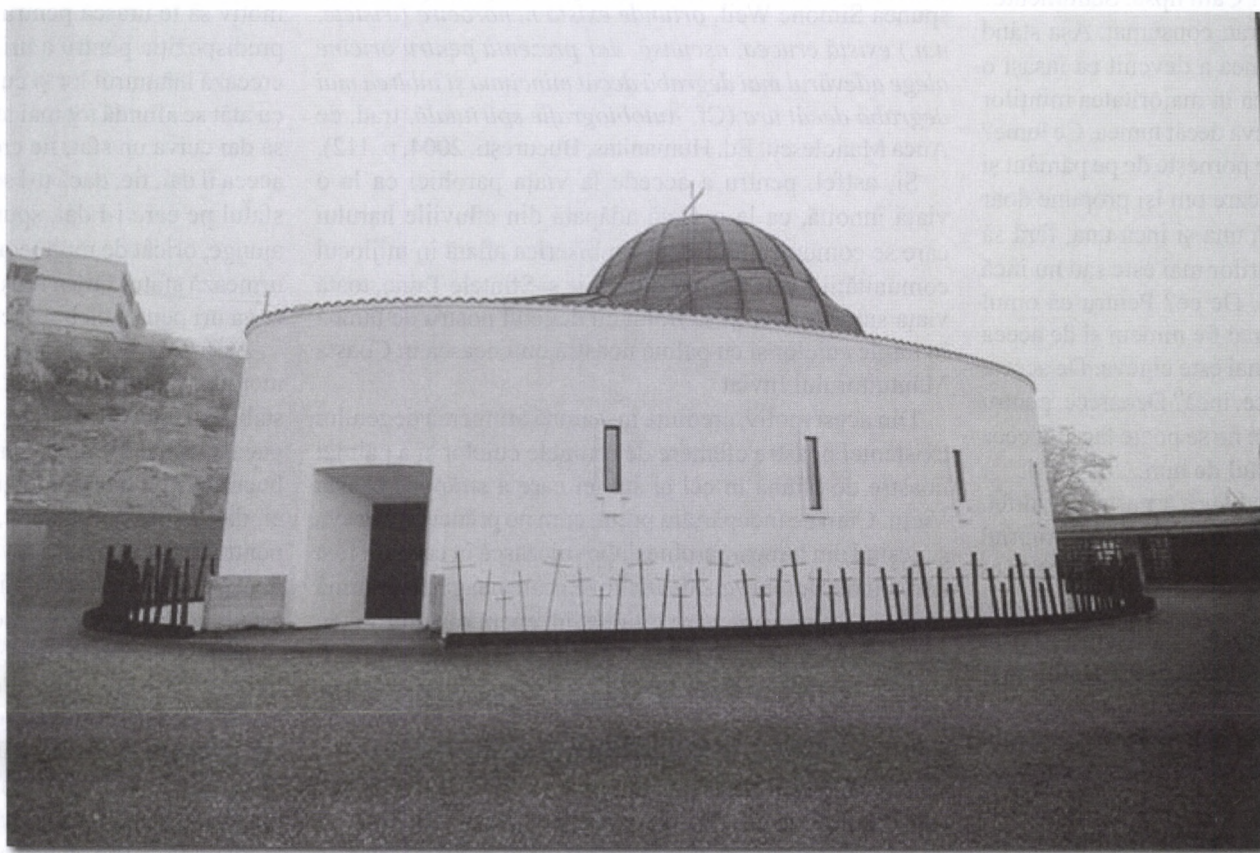
Inițial atitudinea patriarhului Tihon a fost fermă, lipsită de compromisuri față de bolșevici, dar puțin mai târziu, el a adoptat o atitudine ezitantă și indecisă care a lăsat timp bolșevicilor să-și consolideze puterea, scopul lor fiind de a înlătura orice formă de rezistență. Conflictul a izbucnit rapid, în timpul foametei din 1921-1922, Biserica a decis să organizeze, în nume propriu, strângerea de ajutoare pentru ajutorarea înfometaiților, ceea ce a făcut ca guvernul să decreteze, în februarie 1922, confiscarea valorilor ce se găseau în biserici. Patriarhul a publicat o circulară prin care se permitea livrarea către autorități doar a valorilor ne-sfinte, propunând însă ca în schimbul obiectelor propriu-zis liturgice, credincioșii să organizeze colecte și să verse autorităților contravaloarea acestor obiecte inalienabile ale cultului. Circulara patriarhului a reprezentat însă pentru guvern arma propagandistică împotriva ierarhiei ortodoxe – patriarhul și episcopii ar refuza să vină în ajutorul celor înfometaiți! – și a declanșat o serie de procese publice intentate clericilor de vază, urmate de arestări masive. Urmările au fost tragice: la Petrograd, mitr. Veniamin a fost condamnat și împușcat împreună cu mai mulți colaboratori ai săi, iar patr. Tihon a fost arestat la 9 mai 1922 (va fi eliberat abia în iunie 1923).

Cu scurte perioade de relaxare – mai ales în timpul celui de-al Doilea Război Mondial –, campaniile duse de autoritățile sovietice împotriva Bisericii vor fi constante. Spre exemplu, subminarea autorității clericale s-a făcut prin susținerea unei mișcări dizidente în Biserica Ortodoxă din Rusia, „Biserica vie”. De asemenea, au fost adoptate măsuri coercitive ce au cunoscut apogeul în timpul perioadei lui N. Hrușciiov, în anii 1958-1964. Atunci au fost exercitate presiuni pe următoarele planuri: 1. reducerea radicală a numărului de parohii și mănăstiri; 2. zdruncinarea bazei lor materiale și financiare; 3. desființarea școlilor de teologie; 4. modificarea statutului de conducere a Bisericii și impunerea unui control sever din partea statului asupra acestora; 5. represiunea (inclusiv lichidarea) unor categorii de credincioși; 6. limitarea sau interzicerea activității caritabile a Bisericii etc.

Într-o măsură mai mare sau mai mică, toate aceste fapte se înregistrează în toate statele din estul și centrul Europei în care Bisericile Ortodoxe erau majoritare, iar o lucrare dedicată prezentării acestora în sec. XX confirmă cele spuse (vezi C. Chaillot).

Cea mai grea persecuție s-a înregistrat însă în Albania. După ce comuniștii au preluat puterea în anul 1944, iar la conducerea statului albanez a ajuns dictatorul Enver

Hoxha, Biserica Ortodoxă din Albania a devenit o țintă a represiunilor: în anul 1949 a fost arestat arhiepiscopul Kristofor Kisis, pentru ca, începând cu anul 1950, să crească presiunea politică. Clădirile bisericilor au fost închise de către autoritățile comuniste, iar serviciile divine și posibilitatea de a celebra Sfintele Taine, îngrădite; preoții au fost aruncați în închisori. Totul a culminat cu declararea Albaniei ca stat ateu în 1967 (instituțiile bisericesti fuseseră deja distruse de prigoana comunistă). Acum au fost închise ultimele biserici, iar ultimii preoți care nu fuseseră încă arestați au fost închiși, majoritatea în lagărul de la Borsh, pe țărmul Mării Ionice. Orice activitate religioasă a fost declarată ilegală. Persecuțiile au încetat odată cu prăbușirea regimului comunist din Albania, în

toamna anului 1990. Revigorarea Bisericii Ortodoxe din Albania – o veritabilă renaștere materială și spirituală – a început odată cu venirea la conducerea ei a lui Anastasios Yannoulatos, episcopul ortodox grec din Nairobi, în iulie 1991. Ca trimis al Patriarhiei Ecumenice, acesta a început prin a evalua condiția Bisericii la ieșirea de sub regimul comunist. Condițiile erau foarte grele: din cei 440 de preoți ortodocși albanezi existenți la venirea comunismului în 1949, mai supraviețuiseră persecuției în 1991 doar 22, demoralizați și foarte bătrâni, chinuți de decenii de cruntă detenție (asupra activității misionare a arhiep. Anastasios Yannoulatos vom reveni mai pe larg).

În mod cert, datorită contextului socio-istoric nefavorabil, pentru cele mai multe Biserici Ortodoxe exercitarea unei activități misionare în sec. XX a fost imposibilă (excepția notabilă fiind Grecia). Cu toate acestea, trebuie să fie amintite câteva încercări de adaptare a lucrării pastoral-misionare ortodoxe chiar și în cadrul acestui context. Ambele au fost elaborate în Biserica Ortodoxă Română: primul proiect i-a aparținut patriarhului Justinian Marina, se intitula „Apostolatul social” și concretiza adaptarea Bisericii la noua situație politică creată de instaurarea comunismului. Scrierile conținute în lucrarea *Apostolat social, pilde și îndemnuri pentru cler* reprezintă ansamblul discursului de conviețuire a Bisericii Ortodoxe în raport cu noua putere începând din anul 1948. Discursul, bazat în principal pe patriotism, pe datoria de a munci, era înfățișat ca o nouă concepție, capabilă să împace tradițiile Bisericii Ortodoxe cu „circumstanțele noi, generate de mersul societății românești către o societate modernă și datorate evenimentelor survenite după cel de-al Doilea Război Mondial”. Celălalt proiect îi aparținea lui Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului. Punctul de plecare îl reprezintă teza de doctorat a acestuia, susținută sub îndrumarea Pr. Dumitru Stăniloae, și care va fi mai târziu publicată sub titlul *Biserica slujitoare în Sf. Scriptură, în Sf. Tradiție și în teologia contemporană*.

Nu este cazul aici să facem o evaluare exhaustivă pentru a vedea în ce măsură aceste proiecte ilustrau aservirea ierarhiei ortodoxe față de autoritățile comuniste sau în ce măsură ele mai aveau la bază vechile principii misionare ortodoxe. În orice caz, istoriografia actuală este împărțită: spre exemplu, unii îl numesc pe patr. Justinian „patriarhul roșu”, în timp ce alții îl consideră un salvator al Bisericii Ortodoxe într-o epocă de persecuție cum nu se mai pomenise din primele secole ale Bisericii. De altfel, anumite acomodări ale discursului religios la limbajul agreat de propaganda vremii se regăsesc și la alți ierarhi români (vezi C. Toroczka 2010: 147-149). Pe de altă parte, alte mișcări de înnoire a vieții liturgico-spirituale a credincioșilor au fost crunt reprimite, așa cum a fost cazul „Rugului aprins” (M. Oprea, G. Enache, 2005:381-400; Ș. Mironescu; M. Rădulescu; A. Plămădeală 2002).

În loc de concluzie: modul în care Biserica Ortodoxă a reușit să supraviețuiască în fața dictaturii comuniste rămâne încă departe de o evaluare obiectivă și echilibrată. Această evaluare este însă absolut necesară pentru desfășurarea pe mai departe a misiunii. Posibile teme de reflecție: analizarea infiltrării subversive a organelor de stat represive (NKVD/KGB, Stasi, Securitatea etc.), deschiderea arhivelor din această perioadă, considerarea jertfei martirice din Gulagul comunist etc. În opinia noastră, o astfel de confruntare cu propriul trecut nu ar slăbi conștiința misionară ortodoxă, ci dimpotrivă, i-ar

da noi elanuri în întâlnirea cu noile realități de după anul 1990 (vezi R. Preda).

Bibliografie (selectiv):

Nikolai Berdiaev, *Originile și sensul comunismului rus*, trad. Ioan Mușlea, Dacia, Cluj-Napoca, 1999; Hannah Arendt, *Originile totalitarismului*, ediția a III-a, trad. Ion Dur și Mircea Ivănescu, Humanitas, București, 2014; Christine Chaillot (coord.), *Biserica Ortodoxă din Europa de Est în secolul XX*, trad. Liliana Donose Samuelsson, Humanitas, București, 2011; Justinian, *Apostolat Social. Pilde și îndemnuri pentru cler*, 12 vol., București, 1948-1976; Antonie Plămădeală, *Biserica slujitoare în Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și în teologia contemporană*, București, 1972; George Enache, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană*, Ed. Nemira, București, 2005; Idem, *Patriarhul Justinian și Biserica Ortodoxă Română în anii 1948-1964*, Partener, Galați, 2009; Cristian Vasile, *Biserica Ortodoxă Română în primul deceniu comunist*, Curtea Veche, București, 2005; Justinian, *Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Amintiri*, ed. a II-a, Enciclopedica, București, 2015; Ciprian Iulian Toroczka, „Pacea și Teologia Socială în gândirea mitropolitului Nicolae Mladin al Ardealului”, în *Revista Teologică* 20 (2010), nr. 4, p. 131-149; Marius Oprea, *Adevărata călătorie a lui Zahai. V. Voiculescu și Taina Rugului Aprins*, Humanitas, București, 2008; George Enache, *Ortodoxie și putere politică în România contemporană*, Nemira, București, 2005; Șerban Mironescu, „Rugul Aprins, un mod de a retrăi Ortodoxia”, în *Vestitorul Ortodoxiei*, 3 (1-15 mai 1991), nr. 35-36, p. 3, 6; Mihai Rădulescu, *Rugul Aprins*, Ed. „Ramida”, București, 1993; Antonie Plămădeală, *Rugul Aprins*, Sibiu, 2002; Radu Preda, *Comunismul. O modernitate eșuată*, Eikon, Cluj-Napoca, 2009.

Ciprian Iulian TOROCZKA

APOSTOLATUL LAICILOR

Din multe aspecte religios-morale pe care le putem desprinde din Evanghelia Duminicii a V-a după Sf. Paști, numită a Samarincei, dorim să vorbim despre rolul pe care credincioșii laici (mireni) îl au în lucrarea de propovăduire a Evangheliei, a învățaturii creștine în mijlocul credincioșilor, lucrare pe care o putem numi *apostolatul laicilor*, adică al credincioșilor mireni. Cu alte cuvinte, putem spune că și credincioșii de rând (mireni) sunt chemați de Dumnezeu și de Biserică pentru a desfășura în mijlocul oamenilor, cu care viețuiesc și muncesc, o lucrare de răspândire a tot ceea ce este bine, frumos și adevărat, a ceea ce este bineplăcut lui Dumnezeu și oamenilor. Un exemplu în această privință ni-l oferă femeia samarineancă din pildă, care, deși a avut o viață imorală până la întâlnirea cu Domnul Iisus Hristos, a devenit un apostol, un trimis, un misionar al lui Dumnezeu, pentru a spune și altora ceea ce a văzut și auzit.

Același lucru îl putem spune și despre noi înșine, căci cine poate spune că este fără de păcat, că nu a greșit niciodată, dar conștienți fiind de lucrul acesta, dorind să ne îndreptăm viața noastră, având ca ghid sau îndrumător pe marea acestei vieți principiiile religios-morale creștine, putem contribui la reînnoirea vieții noastre și a semenilor, fiind prin urmare niște misionari, niște trimiși, niște ucenici ai Domnului Iisus Hristos.

Astfel de oameni credincioși, convinși de binefacerile pe care învățătura creștină le poate avea asupra persoanelor sunt necesari și în vremurile noastre, vremuri amenințate de numeroase plăgi care afectează societatea omenească: imoralitate, indiferență religioasă, exploatarea și nesocotința demnității omului etc. Și astăzi este nevoie de înnoire spirituală în duhul Evangheliei lui Hristos, Care este „*Calea, Adevărul și Viața*” (In 14, 6).

Un mare conducător de stat, Woodrow Wilson, președinte al Statelor Unite ale Americii, a declarat la vremea sa: „*Civilizația noastră, cu tot progresul material, nu va putea supraviețui dacă nu se va renaște și din punct de vedere spiritual*”. Iată un adevăr valabil pentru toate vremurile și pentru toate popoarele.

Ne punem întrebarea: Cine este chemat să facă această lucrare de reînnoire spirituală sau duhovnicească? Mulți vor zice: Biserica prin slujitorii săi, că ei au darul și pregătirea necesară de propovăduire a principiilor religios-morale ale Evangheliei. Este adevărată o astfel de afirmație. Dar nu este completă, pentru că un preot nu poate fi prezent în toată vremea și în tot locul în mijlocul păstoriiilor săi. Iată de ce este nevoie și de lucrarea fiecărui credincios în parte la această muncă de apostolat, începând cu viața de familie și până la locul de muncă, unde fiecare își desfășoară activitatea pentru existența de toate zilele. Prin Taina Sf. Botez și prin ungerea cu Sf. Mir fiecare om botezat devine membru al Bisericii lui Hristos și primește puterea (darul) de a viețui după poruncile lui Dumnezeu. Într-una din rugăciunile pe care preotul le citește pentru cel care urmează a fi botezat, se spune: „*Fă-l pe acesta mădular cinstit al Bisericii tale..., ca după voia Ta să viețuiască și să dobândească fericirea sfinților în împărăția Ta*” (Rugăciunea a 5-a de la lepădări), iar în rugăciunea pe care tot preotul o citește după botezarea pruncului, se spune: „*Cel ce ai dăruit robului Tău izbăvirea de păcate prin Sf. Botez și i-ai dat lui înnoirea vieții..., binevoiește să strălucească pururi lumina feței Tale în inima lui*” (Rugăciunea de la spălarea pruncului). Care este lumina feței lui Hristos? Nu este vorba numai despre lumina care s-a văzut la Schimbarea la față a Domnului, ci este vorba și despre lumina învățaturii Sale, este „*apa cea vie*” a învățaturii Sale, căci zice Mântuitorul: „*Eu sunt lumina lumii. Cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieții*” (In. 8, 12).

Prin taina Sf. Botez devenim membri ai Trupului tainic al lui Hristos, care este Biserica. Împreună cu ceilalți credincioși botezați formăm marea familie creștină, avându-L pe Dumnezeu ca Tată, iar noi suntem frați întreolaltă, având datoria de a ne ajuta unii pe alții.

Vorbind în chip figurat despre Biserica creștină, Sf. Ap. Pavel spune că aceasta este asemenea unui trup omenesc, în care capul este Hristos și fiecare dintre noi cei botezați suntem mădular ale acestui trup. Fiecare mădular își are rostul lui pentru buna funcționare a tuturor mădularelor, asigurând astfel sănătatea, bunăstarea și fericirea organismului. „*Ochiul nu poate zice minții: n-am trebuință de*

tine; nici capul nu poate zice picioarelor: nu am trebuință de voi. Ba mai mult, chiar cele mai slabe mădular sunt de neapărată trebuință” (I Cor. 12, 15-22).

La fel stau lucrurile și în Biserică. Fiecare credincios este mădular al acestui organism spiritual. Fiecare are o chemare, o misiune, o responsabilitate pe care trebuie să și-o îndeplinească cu conștiinciozitate pentru a-și aduce contribuția personală la progresul, prosperitatea și fericirea tuturor creștinilor și astfel să se preamărească Dumnezeu prin noi. Iată de ce, cu toții, bărbați și femei, tineri și vârstnici, suntem chemați la această lucrare de apostolat, de slujire unii altora prin cuvânt și prin faptă, pentru binele nostru și pentru binele semenilor noștri, să ne zidim unii pe alții casă

duhovnicească, aducând pentru aceasta jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos (Cf. I P. 2, 9).

Lucrarea aceasta de apostolat prin cuvânt și prin faptă are un teren foarte larg.

Mai întâi este viața de familie. Fiecare tată și fiecare mamă, bunic sau bunică, trebuie să fie în viața de familie un trimis al lui Dumnezeu, un mărturisitor al lui Dumnezeu în fața propriilor copii și nepoți, de a căror educație și îndrumare în viață sunt răspunzători. Pentru ca părinții și bunicii să poată face acest lucru trebuie, mai întâi, să fie ei înșiși pătrunși și transformați de puterea dumnezeiască a Mântuitorului Iisus Hristos, așa cum am văzut că s-a petrecut cu femeia samarineancă. Cum se vor ruga copiii lui Dumnezeu, dacă nu-i văd pe părinți și pe bunici făcând lucrul acesta? Cum își vor face semnul Sfintei Cruci la masă, la lucru, când pleacă la drum, dacă nu-i văd pe părinți și pe bunici făcând la fel? Cum să meargă la biserică, dacă ei nu-i văd pe părinți lor făcând asemenea? Făcând părinții și bunicii lucrul acesta, ei devin prin faptele lor lumină înaintea copiilor lor sau, dimpotrivă, nefăcând lucrul acesta, devin întuneric spiritual pentru copiii lor.

Iată un prilej de meditație în ceea ce privește îndrumarea copiilor în cele religioase.

Dați copiilor acel minim ghid de orientare în viață, însă foarte important, și anume cele 10 porunci dumnezeiești. Cât de important este lucrul acesta, se poate vedea și din rânduiala Sf. Spovedanii, unde i se cere duhovnicului ca mai întâi să-l întrebe pe credincios dacă știe, pe de rost, cele 10 porunci și să-l pună să le zică. Dacă nu le știe, să-l învețe una câte una, pentru a le pricepe și să-l îndrume ca pe viitor să le memoreze. Oare de ce se cere lucrul acesta? Pentru că aceste 10 porunci dumnezeiești cuprind întreaga lege morală pe care Dumnezeu a dat-o oamenilor. Știindu-le pe de rost, ne dăm mai ușor seama când împlinim și când încălcăm voia lui Dumnezeu.

Să știți că prea puțini credincioși am întâlnit care să cunoască, pe de rost, cele 10 porunci dumnezeiești. Nu le cunosc părinții, nu le știu copiii; trăiesc și unii, și alții în tot felul de fapte ale fărâdelegii și se trezesc la un moment dat că toate aceste fărâdelegii se răzbuună asupra lor, îi muștră conștiința, nu-și mai găsesc liniștea și niciun echilibru în viață.

Să știți un singur lucru: Cum îi pregătim pe copii, așa îi avem. Au fost învățați să fie cinstitori de Dumnezeu și de oameni, vor fi o bucurie pentru părinți. Nu au fost învățați, vor fi o necinste pentru ei, pentru părinți, pentru societate și pentru biserică, și de aici atâtea și atâtea nenorociri și necazuri.

Un alt teren de slujire, de desfășurare a acestui apostolat laic al mirenilor este parohia, satul sau orașul în care locuiți. Sunt atâtea oameni care nu vin la biserică, sunt atâtea și atâtea situații în familii, în care în loc să sălășluiească o atmo-

feră de pace, bucurie, fericire și înțelegere, e mai degrabă ceartă, hărțuieți, chiar bătăi, încât viața de familie devine un coșmar și un iad greu de suportat. În astfel de situații le putem fi folositori cu cuvântul și cu fapta noastră: să le arătăm că nu sunt pe calea cea bună; să le arătăm soților că în viața de familie, chiar dacă se întâmplă să întâmpine și greutăți, acestea pot fi biruite acolo unde este așa cum zicem la sfințele slujbe: „*credință neînfruntată, nădejde tare și dragoste nefățarnică*” (Slujba Cununiei).

Sunt apoi oameni bolnavi, oameni în lipsuri materiale, bătrâni care au nevoie de ajutorul și sprijinul nostru. Să căutăm să le venim în întâmpinare și să le ducem măcar un cuvânt de îmbărbătare, de încurajare și de mângâiere care poate avea, uneori, un efect mai mare decât un bănuț sau o bucăciță de pâine, pe care o dăm uneori din silă, numai de a scăpa de ei. Se spune despre un cerșetor că cerea mila credincioșilor la ușa unei biserici. Fiecare credincios care intra sau ieșea îi arunca câte un bănuț și își vedea de drum. Cineva i-a adus o floare. Din ochii lui au început să curgă două șiroaie de lacrimi, spunând că toți i-au aruncat câte un bănuț și și-au văzut de drumul lor, dar acesta i-a oferit o inimă plină de iubire!

Iată ce înseamnă un gest izvorât dintr-o credință sinceră și o dragoste nefățarnică!

Deseori, se spune că noi cei de astăzi am devenit prea închiși în intimitatea eului nostru, că suntem reci și indiferenți la ceea ce se petrece în jurul nostru. Cred că aceste spuse reflectă o trăsătură specifică multora dintre noi. Și nu e bine!

Deschiderea față de semenul nostru, față de aproapele nostru, izvorâtă din conștiința că și el este frate cu noi, că și el face parte din marea familie creștină și umană, trebuie să ne îndemne să fim mai sociabili, mai aplecați cu urechile și cu ochii sufletului și ai inimii noastre, la tot ceea ce se petrece lângă noi.

În fine, la locul de muncă, fiecare dintre noi trebuie să fie un slujitor și un mărturisitor al lui Iisus Hristos. Nu i se cere unui vânzător să vândă cruciulițe, icoane și cărți bisericești în prăvălia sa. Lucrul acesta îl face Biserica prin unitățile sale. Dar i se cere să fie corect și nepărtinitor cu clienții săi, și astfel munca lui va fi o slujire adusă lui Dumnezeu, prin slujirea oamenilor. Nu i se cere unui cadru medical să facă pe propovăduitorul și predicatorul Evangheliei, dar i se cere să „*toarne undelele și vin*” peste rănile celui bolnav. În felul acesta, slujirea lui va fi o dovadă a iubirii lui Dumnezeu prin slujirea și iubirea oamenilor. Nu i se cere unui preot să se ocupe cu lucruri străine slujirii bisericești, dar i se cere să fie un „*luminător de conștiințe*”, să fie „*lumina lumii*” și „*sarea pământului*” în cele ale credinței, să-L imite pe Păstorul cel Bun Care sufletul și-L pune pentru oile Sale și să nu fie năimit ca cel care, atunci când vede lupul venind, lasă oile și fuge, iar lupul răpește și risipește oile.

Desigur, am putea continua cu exemple în toate domeniile de activitate, dar ne oprim la aceste trei, pentru a ne da seama mai ușor de felul cum trebuie să ne desfășurăm lucrarea de slujire, de apostolat creștin la care, așa cum spuneam la început, suntem chemați în starea și la locul unde trăim și muncim. Reușita acestei slujiri de apostolat depinde de convingerea noastră în binefacerile pe care credința în Dumnezeu și învățătura creștină le poate avea asupra semenilor noștri, de sinceritatea și conștiinciozitatea cu care ne facem fiecare datoria.

Încheiem cuvântul nostru cu două îndemnuri ale Sfintei Scripturi, care spun: „*Fraților, chiar dacă va cădea un om într-o greșeală, voi cei duhovnicești îndreptați-l pe unul ca acesta cu duhul blândeții, luând seama la tine însuși, ca să nu cazi și tu în ispită. Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos*” (Gal 6, 1-2), iar Mântuitorul spune: „*De-ți va greși ție fratele tău, mergi, muștră-l pe el între tine și el singur. Și de te va asculta, ai câștigat pe fratele tău. Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvântul. Și de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgân și vameș*” (Mt 18, 15-17).

Să ne străduim, cu toții, ca acolo unde trăim și muncim, să dăm dovadă că suntem creștini autentici, ca prin munca și felul nostru de viețuire să contribuim la binele, bunăstarea și fericirea tuturor.

Arhim. VISARION JOANTĂ

Primul Sinod Ecumenic de la Niceea din 325: coordonate istorice și consecințe dogmatice (III)

În vederea stingerii ereziei ariene s-a decis convocarea Sinodului I Ecumenic de la Niceea care va compune prima parte a Crezului, în care se definește divinitatea Fiului lui Dumnezeu Întrupat. Sinodul s-a pronunțat împotriva ereziei lui Arie, după care Hristos-Fiul ar fi mai mic, cu alte cuvinte subordonat lui Dumnezeu-Tatăl, El (Fiul) fiind cea dintâi dintre creaturile superioare. Arie propunea formula de *ființă asemănătoare* (*homiouios* – în greacă), în sensul că Iisus ar fi primit o ființă asemănătoare Tatălui și nicidecum aceeași ființă. Sinodul convocat de Sfântul Constantin va afirma însă că Fiul este *de o ființă* (*homoousios*) cu Tatăl, este consubstanțial cu Tatăl datorită faptului că cele trei Persoane ale Sfintei Treimi au o ființă, o Dumnezeuire unică, neîmpărțită. Crezul face deosebire între *crearea lumii* în timp și spațiu de către Dumnezeu și *nașterea veșnică* a Fiului din Tatăl, Fiul fiind *născut, iar nu făcut*. O astfel de precizare a fost necesară din cauza faptului că Arie susținea că a fost un timp când Fiul nu era. Fără a intra prea mult în amănunte de natură dogmatică, se cuvine adăugat faptul că, împotriva lui Arie, care vedea în Hristos nimic altceva decât un om îndumnezeit, Sinodul a declarat două elemente ca fiind definitorii: *divinitatea și umanitatea*. În plus, Părinții sinodali au proclamat teza conform căreia în Iisus, născut din veci din Tatăl și născut ca om din pântecele Mariei, aceste două elemente sunt unite [Bria, *op. cit.*, p. 77 și 167].

Sinodul niceean a clarificat disputele privind natura lui Hristos și raporturile Sale cu Tatăl, clarificările respective fiind cuprinse în primele șapte articole din Crez, în vreme ce problema Sfântului Duh, precum și cea a raporturilor Sale cu celelalte două Persoane ale Sfintei Treimi au fost lămurite la Sinodul al II-lea Ecumenic de la Constantinopol, din anul 381.

Conform Tradiției, se vorbește despre *cei 318 Sfinți Părinți de la Niceea* formulă aproape sacralizată, nu neapărat sacră, dar se pare că, în realitate, au fost aproximativ 200. Sinodul a dezbătut o serie de probleme – pe atunci stringente, la ordinea zilei –, adoptând 20 de canoane. Dintre

acestea spicuim, desigur, aleatoriu: despre clericii care se mută dintr-un loc într-altul (canonul 15); despre clericii care nu locuiesc în parohiile pentru care au fost aleși (16); în zilele de duminică și în perioada Cincizecimii nu se fac rugăciuni în genunchi (20); în plus, lucru extrem de important, s-a stabilit data celebrării Sf. Paști.

Desigur, specialiștii în materie au încercat să identifice sursele arianismului. Unii autori susțin că Arie ar fi fost legat – via Lucian din Antiohia, magistrul său – de erezia lui Pavel de Samosata [Pr. Prof. Ioan Rămureanu, *Sinodul I Ecumenic de la Niceea de la 325. Condamnarea ereziei lui Arie. Simbolul niceean*, în „Studii Teologice”, nr. 1-2, 1977,

p. 15-60, la p. 15], alții însă nu merg atât de departe, ei focusându-se asupra elementelor de afinitate dintre arianism și raționalismul antiohian; în acest sens, nu neglijăm afirmațiile după care *asupra lui Arie s-a exercitat influența școlii din Antiohia, care interpretează Sfânta Scriptură literal și istoric, în opoziție cu Alexandria, care o interpretează alegoric și spiritual* [Ibidem, p. 16]. O a treia direcție de identificare a surselor ne trimite pe urmele izvoarelor gândirii mistice alexandrine reprezentată, nu în ultimul rând, de Origen, în situația în care Arie trebuie totuși privit ca un admirator al logicii aristotelice [Toma, *op. cit.*, p. 38]. De altfel, afirmația ariană după care *Hristos nu este Dumnezeu adevărat, ci a devenit prin participare* [Rămureanu, *op. cit.*, p. 18 și n. 9] este, prin teoria participării, tocmai o exprimare de sorginte aristotelică.

Cu toate acestea, să nu uităm că el activează în Alexandria Egiptului, motiv pentru care ne întrebăm dacă nu cumva direcțiile de gândire ale lui Arie au fost influențate poate nu de gândirea filosofică, ci de *moștenirea filosofică a lui Philon din Alexandria* (15/10 î.Hr. – d. c. 54 d.Hr.). Desigur, când facem trimitere la Philon din Alexandria, nu ignorăm faptul că (cel puțin) unele dintre sursele de inspirație pentru ceea ce va deveni ulterior doctrina ariană au fost teologia origenistă și neo-platonismul filosofic al celui de-al IV-lea secol [Adrian Agachi, *Ortodoxie și arianism*, în „Lumina”, miercuri, 28 aprilie 2010, ediția online, apud: Claudio Moreschini, Enrico Norelli, *Istoria literaturii vechi, grecești și latine*, vol. II/1, Polirom, Iași, 2004 (<http://ziarullumina.ro/anul-crezului-ortodox-si-al-autocefaliei-romanesti/ortodoxie-si-arianism> – 14 iulie 2013)].

Dr. Constantin ITTU,
cercetător științific, Muzeul Național Brukenthal

Dumnezeu și problema răului (III)

4. DUMNEZEU ȘI MODELUL REALITĂȚILOR

Pentru științele experimentale, Realitatea de ordin superior despre care vorbesc religiile și filosofia este inexistentă sau are cel mult o existență virtuală, este un produs al lumii fizice, religia nefiind altceva decât un fenomen de psihologie și biochimie a creierului. Experiențele făcute pe subiecți aflați în stări modificate ale conștiinței, induse de substanțe psihedelice ca dietilamina acidului lisergic, cunoscut prin denumirea de LSD (Lysergsaure Diethylamid), psilocibine, mescaline sau tehnici nechimice precum respirația holotropă, privare senzorială, practici yoga, privare de somn etc. au demonstrat că nu există nicio diferență între trăirile mistice obținute în laborator (stări extatice, unirea cu Dumnezeu, întâlniri cu ființe angelice sau demonice, vizite în spațiul celest) și episoadele de acest gen pe care le relatează marile cărți de spiritualitate ale omenirii. [Vezi Adrian Pătruț, *Știință, chimie, nanoclusteri*, Ed. Casa cărții de știință, Cluj-Napoca, 2007, p. 158-160]

După Modelul realităților care se bazează pe cercetările experimentale făcute de Charles Tart și Stanislav Grof cu subiecți cărora li s-au indus astfel de stări modificate ale conștiinței, pe lângă realitatea fizică, obiectivă, localizată spațio-temporal, există și alte realități, distincte de cea materială, respectiv realitățile virtuale, situate la nivelul conștiinței și care pot fi accesate în consecință numai în timpul unor stări modificate ale conștiinței. Existența acestor realități virtuale este discontinuă și relativă, realitatea lor menținându-se doar atâta timp cât sunt accesate de către subiecți, care au probabil o aderență nativă la ele. Potrivit acestui model, realitățile virtuale ar fi asemenea site-urilor de Internet. Pentru cei care le accesează, ele devin la fel de adevărate ca realitatea fizică, însă pentru oamenii comuni care nu au acces la ele, rămân inexistente. Profesorul Adrian Pătruț de la Universitatea „Babeș-Boiyai” din Cluj Napoca face o comparație între realitățile virtuale și legile sau regulile dintr-o țară străină, care nu te afectează decât în momentul în care ești pe teritoriul ei. [Vezi Adrian Pătruț, *op. cit.*, p. 161.] Realitățile virtuale sunt, de fapt, re-

țele informaționale, fiind traduse în impresii senzoriale de către indivizi credincioși care, dacă se întâmplă să încalce anumite norme religioase sunt efectiv pedepsiți, resimt prin autosugestie inclusiv un disconfort somatic sau psihic. Dumnezeu, îngerii, Fecioara Maria, Iisus Hristos, sfinții sau alte entități cu conținut sacru, simbolic, arhetipal, ar popula din plin spațiul transpersonal al conștiinței. Realitățile virtuale devin cu atât mai active, mai reale, mai disponibile cu cât sunt accesate de mai mulți indivizi, ajungând cu timpul să intre în zona inconștientului colectiv.

În urma unor cercetări, Charles Tart a ajuns la concluzia că realitățile virtuale sunt ulterioare realităților fizice. Subiecți americani, în stări modificate ale conștiinței, au avut acces la realități virtuale generate de cărți sau de filme de mare succes. Se menționează realitatea virtuală legată de micuța Alice din cartea *Aventurile lui Alice în Țara minunilor* (*Alice's Adventures in Wonderland*), cartea cea mai citită de copiii americani, publicată de către Lewis Carroll în 1865. O altă realitate virtuală corespunde monstrului Godzilla, înalt de sute de metri, eroul unor filme care au provocat teamă și coșmaruri în rândul populației americane. Interesant în aceste cercetări este faptul că două produse culturale cu impact la publicul american au fost în măsură să dea naștere în numai câteva zeci de ani unor realități virtuale, accesibile indivizilor aflați în stări ale conștiinței modificate. [Ibidem p. 163.]

5. PROBLEMA RĂULUI ÎN ISTORIA RELIGIILOR

Tensiunea dintre cele două principii, binele și răul, este prezentă în toate ontologiile religioase: lupta dintre Osiris și Seth la egipteni, lupta dintre Ahura Mazdu și Ahriman în zoroastrism, lupta dintre prințul Gautama Sakiamuni și Mara în budism sau lupta dintre Dumnezeu și diavol în creștinism. În religiile mesopotamiene, avem conflictul dintre prima pereche de zei, Apsu și Tiamat, născuți din materia acvatică nediferențiată și noile generații de zei neastâmpărați, Ea, Damkina și Marduk. Religiile canaanite sunt dominate de conflictul dintre Baal și Yam sau Baal și Mot. În religia

zoroastriană, apare conflictul dintre Spenta Mainyu și Angra Mainyu. La greci, se dă lupta între Zeus și titani, între Zeus și Tyfon, fiul Geei. În hinduism, opoziția dintre bine și rău menține echilibrul cosmic. Concepția gnostică despre rău este dominată de dualism. După ei, materia n-a fost făcută de către Dumnezeu. Aceasta este opera unui Demiurg și este în esența ei rea. În doctrina maniheistă, se spune că, deși la origine, lumea a fost făcută bună de către Dumnezeu, în urma disputei dintre principiul bun și principiul rău, a devenit prin excelență rea. În islam, o parte dintre îngeri sunt răi, acționând sub conducerea lui Iblis, care a căzut din cauza refuzului de a se închina în fața lui Adam.

6. PROBLEMA RĂULUI ÎN LITERATURA PATRISTICĂ

În literatura patristică s-au conturat două concepții despre problema răului: negativismul și accidentalismul. Teoria negativistă, susținută de Origen, Augustin, Sfântul Vasile cel Mare, Dionisie Areopagitul sau Sfântul Ioan Damaschinul, neagă esența ontologică a răului [Nu este vorba de o negare efectivă a răului, de o privație pură, ci de o *privatio boni*, de o pervertire a celor trei elemente din lucruri: *modus, species și ordo*, așa cum se exprimă Augustin.], susținând că acesta nu are o existență de sine, ci este o abstracție care se actualizează în proximitatea binelui.

Justin Martirul și Filosoful vede originea răului în libertatea voinței.

Influențat de neoplatonism, Dionisie Areopagitul neagă existența substanțială a răului, identificându-l pe Dumnezeu cu Binele. Răul este o tendință a lucrurilor spre neant, o lipsă a binelui.

Pentru Sfântul Vasile cel Mare, Dumnezeu, Binele absolut, e incapabil de crearea răului; i-ar fi fost imposibil lui Dumnezeu să aducă la ființă ceea ce i se opune radical.

Departate de a avea substanță, răul este „o dispoziție sufletească opusă virtuții, în care se găsesc lașii care au părăsit calea binelui” [Migne, P.G. t. XXIX, col. 37.]

Lect. Dr. Vasile CHIRA

Pr. Ic. Stavrofor Gheorghe Opriș (1927-2005) – un păstor model

La 10 ani de la trecerea la cele veșnice (II)

Primit în audiență de Mitropolitul Justin Moiescu, acesta i-a explicat adevăratul motiv pentru care **a fost deținut politic**, sfătuindu-l să-și aleagă o altă parohie cât de slabă spre a fi recunoscut de organele statului, și că el va avea grijă ca peste 2-3 luni să fie numit într-o parohie corespunzătoare rezultatelor obținute la studii. Mitropolitul Justin Moiescu a fost ales mitropolit la Iași. Așa a rămas preot paroh la Merghindeal timp de 12 ani!

A fost hirotonit diacon la începutul lunii august, iar la Schimbarea la Față a Domnului, pe 6 august 1956, a fost hirotonit preot de către Episcopul Vicar Teodor Scorobăț pentru parohia Merghindeal, protopopiatul Agnita.

Localitatea Merghindeal era un sat sășesc, cu români mai puțini și tot atâția țigani. La instalarea sa ca preot, a fost avertizat de către protopopul Agnitei, Vitalie Zare, că parohia e foarte puțin disciplinată. Spune părintele Gheorghe în memoriile sale: „*Pentru a se redresa această situație, s-a impus să fiu controlat în modul de a trata toate problemele în activitatea pastorală, să dau dovadă de răbdare și înțelepciune în toate împrejurările, și pe lângă evlavie în biserică, să pot revărsa bunătate și dezinteres personal... Încet, încet, lucrurile s-au schimbat. Credincioșii arătau considerația ce se cuvenea față de păstorul lor sufleteș, care își câștigase o autoritate morală totală... Am simțit că am pătruns în inima lor, și acest lucru m-a bucurat mult*”.

Din 1959 a trebuit să administreze și parohia Dealul Frumos, care a rămas vacantă, prin transferarea părintelui Grigorie Cernea. În condițiile destul de modeste ale acestor două parohii, și-a găsit odihna sufletească: „*Eram fericit că mi-a ajutat bunul Dumnezeu să-mi împlinesc dorința de a fi slujitor la altar și îndrumător al semenilor, atunci când lumea era pândită de pericolul de a-și uita de grija de suflet și de gândul la Tatăl ceresc. Eram tineri, idealisti și mulțumiți cu viața pe care o ducem*”. Un interes deosebit a arătat în aceste două parohii și problemelor administrativ-economice, reparând cele două biserici și îngrijind cimitirele parohiale.

În vara anului 1957, familia preotului Gheorghe Opriș a fost binecuvântată cu un moștenitor, căruia acesta i-a pus numele Mihai, iar după doi ani a venit și cel de-al doilea copil, o fetiță căreia i-a pus numele Gabriela. Venirea pe lume a celor doi copii a fost prilej de bucurie și împlinire sufletească. S-a străduit să-i crească în frică de Dumnezeu, să învețe și să devină oameni folositori Bisericii și societății. Astăzi cei doi fii, moștenind de la părinții lor credința, omenia, onestitatea și înțelepciunea, fac cinste societății de acum, slujind la altarul școlii din Rupea și din Hochiz.

În anul 1968, s-a transferat la parohia Rupea. Era ales de curând ca Mitropolit al Ardealului fostul profesor de Teologie Morală de la Sibiu, Nicolae Mladin, căruia i-a fost apropiat încă din timpul studierii Teologiei la Sibiu. Mitropolitul Mladin a avut o oarecare rețineră, spunându-i că nu va avea șansa de a ajunge într-o parohie de oraș, deoarece a fost condamnat politic, și nu va primi aprobarea organelor de stat. A insistat asupra acestei dorințe de a se transfera, și în cele din urmă a primit aprobarea Departamentului Cultelor. Aici, la Rupea, a găsit o situație mai bună. Totuși se simțea destul de mult influența credincioșilor maghiari și sași, care erau protestanți, credincioșii ortodocși fiind oarecum delăsători în ceea ce privește viața duhovnicească. În fața acestei situații, spune părintele Gheorghe Opriș: „*mi-am dat silința să slujesc cu toată evlavie și să trezesc conștiința unei vieți trăite după cerința Bisericii, prin predică bine pregătită, rostite cu convingere și trăire... Cu răbdare*

și perseverență, pe neobservate, lucrurile au început să capete un nou conținut”.

Nici latura administrativ-gospodărească nu a fost neglijată, ocupându-se cu repararea celor două biserici din Rupea, lucrări la cimitir etc. Toate acestea au fost încununat cu pictarea Bisericii „Sf. Treime”, sfințirea noii picturi făcându-se de Mitropolitul Nicolae Mladin, la data de 9 octombrie 1974.

În anul 1975, odată cu reînființarea Episcopiei de Alba Iulia, au fost readuse la viață cele două protopopiate, Rupea și Agnita, desființate cu 7 ani în urmă. Din partea Centrului Eparhial i s-a făcut propunerea de a accepta numirea de protopop. A avut o oarecare rețineră, socotind că statutul său de „*fost deținut politic*” ar putea orășicând să-i creeze probleme. Mărturisește părintele: „*Am avut suficiente semne că sunt în atenția organelor de urmărire. Acest lucru l-am simțit mereu că mă însoțește ca o umbră*”.

În cele din urmă, propunerea făcută a fost acceptată, fiind instalat protopop de Rupea de către Mitropolitul Nicolae Mladin, însoțit de la Sibiu de Părintele Profesor Mircea Păcurariu. Protopopiatul Rupea era mic. Avea doar 26 de parohii.

Protopopul vizita anual fiecare parohie, vizită ce se încheia cu un proces verbal ce consemna activitatea preotului sub toate aspectele ei. Preoții erau primiți cu multă ospitalitate. Nimeni nu pleca de la Oficiul Protopopesesc fără să mănânce ceva, chiar și numai o prăjitură și un pahar de sirop de afine negre, cultivate în curtea bisericii, de care familia părintelui Opriș se ocupa cu mult drag, spunând adeseori că e bun pentru inimă și întărirea sistemului imunitar. Tinerilor preoți, veniți pentru prima dată pe aceste meleaguri, li se atrăgea atenția asupra realităților din parohia respectivă și li se dădea sfaturile și îndatoririle ce le revin, pentru buna desfășurare a activității pastorale.

Începând cu 1 ianuarie 1978, subsemnatul, cel care a scris aceste rânduri, am fost numit preot paroh pentru parohia Bunești, cu filia Roadeș. Am stat aici 8 ani de zile, apoi m-am transferat în interes de serviciu la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus. De la început, am fost primit de familia părintelui Opriș Gheorghe cu multă ospitalitate și căldură sufletească. Părintele Gheorghe a fost ca un tată bun și duhovnic priceput în ceea ce privește îndrumarea mea în activitatea pastorală desfășurată timp de 8 ani.

Cum l-am văzut eu pe părintele Gheorghe Opriș în acești ani?

Prezint în sinteză:

Duhovnicește: Omul care trăia fiecare cuvânt pe care-l rostia la sfintele slujbe. Ne sfătuia să ne spovedim cât mai des. Să încercăm să fim exemplu pentru credincioși.

Cultural: Ne sfătuia să ne scriem predicile, să le citim la oficiul parohial, apoi să le citim în fața credincioșilor. Ne spunea că nu e important modul cum rostim predica, ci conținutul a ceea ce voim să împărtășim credincioșilor. Cu ocazia vizitelor pastorale, ne controla dacă avem sau nu scrise predicile și catehezele rostite. Trebuia să avem jurnal personal, în care să ne scriem principalele activități din cursul anului. Ne sfătuia să încercăm să menținem tradițiile și obiceiurile din parohii, insistând foarte mult asupra purtării costumelor naționale la marile sărbători.

Administrativ-economic: A dat dovadă de corectitudine în întocmirea actelor, bună administrare a avuțiilor bisericești, curățenie în biserică și ordine la casa parohială și în cimitir. Mereu ne spunea: Curățenia din biserică, ordinea din cimitir și casa parohială ne caracterizează credința și viața preotească.

Disciplinar: Ne atrăgea atenția, cu multă bunătate, asupra abaterilor disciplinare. Folosea întotdeauna apelativul „*măi frate*”.

Ecumenic: Majoritatea localităților fiind mixte, cu populație săsească sau maghiară, ne sfătuia să fim în relații bune cu celelalte confesiuni, să ne simtă credincioșii altor confesiuni că noi suntem ortodocși, că suntem slujitori ai aceluiași Dumnezeu, dar să ne păstrăm și să nu ne compromitem identitatea noastră ortodoxă.

Politic: Să fim cu multă luare-aminte la autoritățile locale, deoarece ne pot ajuta, dar ne pot face și rău. Să nu le dăm ocazia de a ne complica viața. Știa, părintele, ce știa! Ne întreba, în taină: „*Cum te ai cu ăștia?*” (referindu-se la autoritățile locale de stat și de partid).

La 1 noiembrie 1993, se retrage din funcția de protopop, după o activitate de 18 ani în acest post. A slujit în continuare la parohia Rupea I până la 1 noiembrie 1998 când, pe motiv de sănătate, se pensionează. Când era solicitat de Protopopiatul Rupea pentru a suplini un preot într-o parohie, o făcea cu mult drag.

Începând din toamna anului 2001, a fost solicitat ca duminica și în sărbători să slujească sfintele slujbe la Mănăstirea Sf. Gheorghe de la Bunești, unde, „*prin atitudinea de care am dat dovadă, prin predicile rostite, am contribuit la așezarea și menținerea unei atmosfere de pace între conducerea mănăstirii și viețuitoarele din acel așezământ de rugăciune, muncă și preamărire a Creatorului a toate*”.

Întreaga viață a părintelui Gheorghe Opriș a curs între lacrimi și surâs, între datorie și dăruire, între suspin și împăcare, între durere și iertare, între neputințe omenești și frumosul realizat, între năzuință și împlinire, între Neam și Dumnezeu.

În anul 2005, pe 14 martie, părintele Gheorghe se stinge din viață ca o lumânare, de ceară curată, aprinsă, și sufletul său se urcă la ceruri în „*Ceata Noilor Martori și Mărturisitori ai Domnului*”. Trupul neînsuflit a fost așezat în fața Bisericii Sf. Treime, așteptând A doua venire a Mântuitorului, pentru a-și primi răsplata cuvenită ostelnelor sale de a sluji pe acest pământ la altarul familiei, la altarul societății și la altarul Bisericii.

Veșnică să-i fie amintirea și pomenirea.

Arhim. Visarion JOANTĂ

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

Sărbătoarea Pogorării Duhului Sfânt la Catedrala mitropolitană din Sibiu

„Mulțumim foarte mult pentru acest prilej minunat și pentru că, la această sărbătoare, minunată, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Laurențiu ne-a premiat elevii în Catedrala mitropolitană”, a spus prof. Măriuca Neagu.

Hramul Catedralei mitropolitane din Sibiu

Numeroase locașuri de cult din Transilvania și-au sărbătorit hramul la sărbătoarea Sfintei Treimi, între acestea numărându-se și Catedrala mitropolitană din Sibiu. Credincioșii au fost îndemnați de ierarhi să propovăduiască, asemenea Apostolilor, adevărul de credință, atât cu vorba, dar mai ales prin faptele și viețile lor.

La sărbătoarea Rusaliilor, Sfântul Duh S-a pogorât în chip de limbi de foc peste Apostoli, acest moment fiind considerat cel al întemeierii Bisericii. Ierarhii i-au îndemnat pe credincioși la o trăire duhovnicească mai intensă, în lumina călăuzitoare a Sfintei Treimi.

Praznicul Rusaliilor a adunat mulțimi de credincioși din Sibiu și împrejurimi la Catedrala mitropolitană din inima cetății transilvane, unde Sfânta Liturghie a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, împreună cu un sobor de preoți și diaconi. Locașul de cult a fost împodobit cu ramuri verzi, care simbolizează limbile de foc pogorâte la Rusalii peste Sfinții Apostoli, iar mulți dintre credincioși au îmbrăcat costumele populare. În soborul slujitor s-au aflat preoții de la Catedrala mitropolitană și cadre didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu. Răspunsurile liturgice au fost date de corala „Timotei Popovici” a Catedralei mitropolitane, iar foarte mulți credincioși și copii s-au împărtășit cu Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos.

În cuvântul de învățătură, ierarhul a vorbit pe larg despre marele praznic al Rusaliilor și despre puterea harului Duhului Sfânt prezentă în Sfintele Taine, pe care o primim în Biserică.

„Duhul Sfânt este Duhul adevărului, Care sfințește lumea. Duhul Sfânt este numit și Sfințitor, pentru că sfințește lumea prin acea energie necreată care emană din Dumnezeu, pe care o numim harul Duhului Sfânt. Lucrarea de sfințire se împlinește prin harul Duhului Sfânt, care, atunci când este oferit omului, devine dar, pentru că este oferit omului gratuit, fără să facă ceva, ci doar crede, îl cere, îl dorește și îl primește în mod liber”, a subliniat IPS Mitropolit Laurențiu.

Premiera olimpicilor la religie

Sărbătoarea de la Sibiu a fost încununată de un moment festiv care i-a avut în prim-plan pe elevii de la școlile și liceele din județ. IPS Mitropolit Laurențiu, împreună cu inspectorul de Religie din județul Sibiu, prof. Măriuca Neagu, i-au premiat pe elevii cu rezultate remarcabile la olimpiada județeană de religie. Elevii au primit diplome, cărți și bani, răsplătindu-se, astfel, efortul elevilor de a participa la acest concurs și de a obține rezultate remarcabile. De asemenea, au fost premiați și elevii participanți la concursul inter-județean „Cultură și spiritualitate românească”, unde județul Sibiu a participat pentru prima oară.

Sute de credincioși au umplut Catedrala mitropolitană din Sibiu la sărbătoarea Sfintei Treimi, hramul locașului de cult. Sfânta Liturghie a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, din care au făcut parte slujitorii Catedralei mitropolitane, consilieri eparhiali și cadre didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna”. Răspunsurile liturgice au fost date de corala „Timotei Popovici” a Catedralei mitropolitane, înfrumusețând sărbătoarea hramului prin cântări armonizate. Copiii, dar și mulți dintre credincioși au îmbrăcat străiele populare și au ținut în mâini icoana hramului, iar la momentul potrivit s-au împărtășit cu Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos.

În cuvântul de învățătură, ierarhul a prezentat credincioșilor învățătura ortodoxă despre Sfânta Treime și despre rolul fiecărei Persoane Sfinte în opera de mântuire a omenirii. Dogma Sfintei Treimi este revelată

omenirii și primită de fiecare om prin credință, chiar dacă mintea nu poate percepe deplin această mare taină: „Înțelegem din dogma Sfintei Treimi că există o ordine, o întâietate pe fondul unei egalități depline. Cele trei Persoane ale Sfintei Treimi, Dumnezeu-Tatăl, Dumnezeu-Fiul și Dumnezeu-Duhul Sfânt sunt reale, egale și distincte. Fiul este egal cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Tatăl este egal cu Fiul și cu Duhul Sfânt. Există și relații între Persoanele Sfintei Treimi care oferă întâietate Tatălui, Creatorul, Făcătorul cerului și al pământului”.

Distincții pentru șaguniști

Sărbătoarea hramului s-a încheiat cu un moment festiv. Mai mulți ostenitori în promovarea și sporirea patrimoniului cultural, spiritual și material al Sfântului Ierarh Andrei Șaguna au fost distinși de IPS Mitropolit Laurențiu. Astfel, pr. prof. univ. dr. Vasile Leb de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și pr. conf. univ. dr. Gabriel Gârdan de la aceeași facultate, dar și consilier cultural al Episcopiei Sălajului, au primit „Crucea șaguniană pentru clerici”, iar rectorul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, acad. prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, prof. univ. dr. Nicolae Boșcan și dr. Alexandru Ghișa au primit „Crucea șaguniană pentru laici”. Distincțiile oferite au răsplătit truda de ani de zile în descoperirea și promovarea lucrării misionare a Sfântului Andrei Șaguna în Transilvania.

„Această distincție vine ca o recunoaștere a unor eforturi depuse în spirit academic universitar, în spiritul respectării zestrei noastre bisericesti, în spiritul a ceea ce aș numi Ortodoxia transilvană, care ne vine din Evul Mediu și

căreia Sfântul Andrei Șaguna i-a dat o dimensiune cu totul specială”, ne-a spus rectorul Ioan Aurel Pop.

Ștefan MĂRCULET

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Editor:** Pr. Dr. Savu Popa – *Consilier cultural*. **Secretar de redacție:** Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție on-line:** Dragoș Boicu.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2015 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la *Tipografia Șaguniana* – Sibiu